

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2011.

Sarajevo, mart 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31.12. 2011. godine po konačnim nerevidiranim podacima) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I. UVOD 1

II. NADZOR BANKARSKOG SISTEMA 5

- 1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO 5**
- 2. BANKARSKA SUPERVIZIJA 6**
- 3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA 9**

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 11

- 1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA**
 - 1.1. Status, broj i poslovna mreža 11**
 - 1.2. Struktura vlasništva 12**
 - 1.3. Kadrovi 15**
- 2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA**
 - 2.1. Bilans stanja 17**
 - 2.1.1. Obaveze 22
 - 2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost 27
 - 2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive 31
 - 2.2. Profitabilnost 43**
 - 2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope 49**
 - 2.4. Likvidnost 53**
 - 2.5. Devizni rizik 60**

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 63

P R I L O Z I

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, odvijalo se i dalje u uslovima djelovanja finansijske i ekonomske krize, a pozitivna kretanja u prvoj polovini godine usporena su dešavanjima u eurozoni. Velika neizvjesnost oko razvoja dužničke krize i pogoršanje prognoza za rast u eurozoni je uticalo i na usporavanje ekonomskog rasta i pogoršanja u makroekonomskim uslovima u BiH. Iako rast i razvoj bankarskog sektora stagnira, a strani izvori finansiranja imaju trend smanjenja, ocjenjuje se da je stabilnost, sigurnost i likvidnost ukupnog sistema zadovoljavajuća, a u 2011. godini zabilježena su i određena pozitivna kretanja, od kojih su najznačajnija: oživljavanje kreditnih aktivnosti i blagi rast kredita, kontinuirani rast štednih depozita stanovništva, poboljšanje profitabilnosti kod većine banaka i posljedično jačanje kapitalne osnove, te usporavanje negativnih trendova u segmentu kvaliteta aktive.

Na dan 31.12.2011. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka, od čega su dvije banke pod privremenom upravom (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru FBiH sa 31.12.2011. godine bilo je ukupno zaposleno 7.369 radnika, što je neznatno manje (19 zaposlenika ili 0,2%) u odnosu na kraju 2010. godine.

Kod analize kretanja i promjena najznačajnijih bilansnih kategorija treba istaći dva ključna događaja u 2011. godini, koja su imala značajan uticaj na pokazatelje poslovanja ukupnog sistema: stupanje na snagu Zakona o računovodstvu i reviziju u F BiH i u vezi s tim izmjene podzakonskih akata Agencije, po kojima su banke obavezne da sačinjavaju i prezentiraju izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i provođenje projekta restrukturiranja kod jedne velike banke, prijenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31.12.2011. godine iznosila je 15,2 milijarde KM i veća je za 1% ili 115 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine. Krediti, kao najveća stavka bilansa banaka u 2011. godini zabilježili su rast od 4% ili 432 miliona KM i na kraju godine iznosili su 10,4 milijarde KM ili 68,6% od bilansne sume banaka u F BiH.

Novčana sredstava iznose 4,38 milijardi KM i manja su za 1% ili 65 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine.

U 2011. godini došlo je do promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 72,8% i učešća kreditnih obaveza sa 9,3% na 8,7%. Osnovni razlog smanjenja učešća ova dva izvora finansiranja su pad depozita u 2011. godini za 1,6% ili 182 miliona KM i kreditnih obaveza za 6% ili 84 miliona KM. U istom periodu štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i na kraju 2011. godine, iznosili su 5,36 milijardi KM, što je za 8% ili 388 miliona KM više nego na kraju 2010. godine.

Neto kapital je, kao i regulatorni, zbog uticaja navedenih izmjena propisa i primjene MRS/MSFI-a, povećan za 2% ili 41 milion KM i sa 31.12.2011. godine iznosi 2,1 milijarda KM. Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31.12.2011. godine iznosila je 17,1%, što je više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

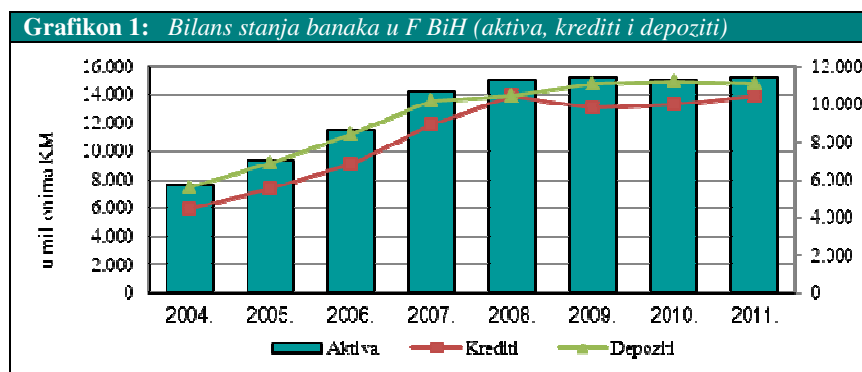
Prema podacima iz bilansa uspjeha za 2011. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, dobit u iznosu od 84 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 15 banaka u ukupnom iznosu od 127 miliona KM, dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 43 miliona KM.

• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tabeli daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tabela 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	UKUPNO
31.12.2006.	5	18	23
Promjene u 2007.godini:			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- izmjena vlasničke str.	-2	+2	
31.12.2007.	3	19	22
Promjene u 2008.godini			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- oduzete dozvole ¹	-1		-1
31.12.2008.	2	18	20
U 2009. godini nije bilo promjena			
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
-oduzete dozvole	-1	18	19
31.12.2010.	1	18	19
U 2011. godini nije bilo promjena			
31.12.2011.	1	18	19

Bilans stanja

Bankarski sektor u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, karakteriše stagnacija, odnosno neznatan rast bilansne sume, a u segmentu kreditiranja nastavljen je pozitivan trend blagog rasta iz 2010. godine. Aktiva banaka ostvarila je minimalan rast od 1% ili 115 miliona KM i dostigla iznos od 15,2 milijarde KM. Tokom posljednje tri godine, pod uticajem ekonomske i finansijske krize, bilansna suma se kretala između 15,07 milijardi KM i 15,2 milijarde KM, odnosno oscilirala je unutar +/-130 miliona KM.

Neznatan rast bilansne sume od 1% u odnosu na 2010. godinu rezultat je isključivo prelaska na novu metodologiju, odnosno banke su sa 31.12.2011. godine primijenile odredbe MRS-a 39 vezano za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza, što se pozitivno odrazilo na

¹ Razvojna banka F BiH od 01.07.2008. godine postaje pravni sljednik Investicijske banke F BiH d.d. Sarajevo.

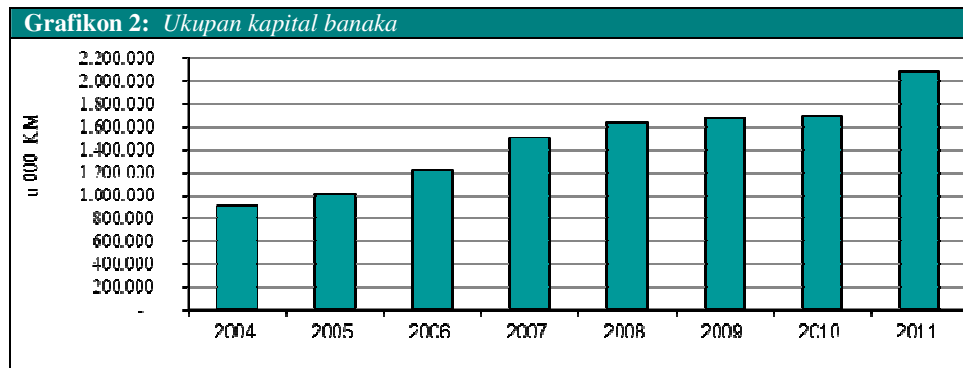
bilasnu sumu. U izvorima depoziti su smanjeni za 2% ili 182 miliona KM, a kreditne obaveze za 6% ili 84 miliona KM.

U aktivi banaka s učešćem od 68,6% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2011. godini povećani za 4% ili 432 miliona KM i iznose 10,4 milijarde KM. Najveće promjene se odnose na dva dominantna sektora. Krediti stanovništvu povećani su za 6% ili 308 miliona KM, iznosili su pet milijardi, što je učešće od 48,4%, dok su krediti privatnim preduzećima imali rast od 2% ili 102 miliona KM, iznose 4,9 milijardi KM, što je 47,2% ukupnih kredita.

Novčana sredstava smanjena su za 1% ili 65 miliona KM, iznosila su 4,38 milijardi KM, što je učešće od 28,8% u aktivi.

Depoziti, s učešćem od 72,8% i iznosom od 11 milijardi KM i dalje su najznačajniji izvor za finansiranje banaka u FBiH.

Ukupan kapital banaka iznosio je 2,1 milijardu KM (dionički 1,19 milijardi KM) i veći je za 23% ili 386 miliona KM, a dva su osnovna razloga ovako visokog rasta: nakon izmjene regulative i metodologije u ukupan kapital je uključena nova stavka (rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti) od 292 miliona KM, te ostvarena dobit na nivou sistema od 84 miliona KM.

Bilans uspjeha

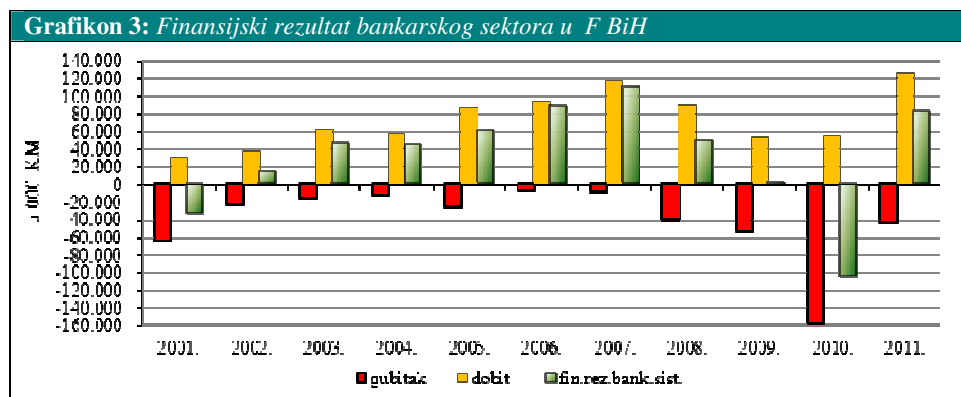
Nakon 2001. godine, kada je na nivou sistema ostvaren gubitak u iznosu od 33 miliona KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i finansijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je zabilježen značajan pad profitabilnosti ukupnog bankarskog sistema u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog uticaja krize, pad profitabilnosti je bio najizraženiji. Međutim, u 2011. godini zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu profitabilnosti, s tim da treba istaći da je finansijski rezultat ukupnog sistema zadnjih nekoliko godina pod ključnim uticajem jedne banke.

Prema podacima iz bilansa uspjeha za 2011. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 84 miliona KM, što je, nakon 2006. i 2007. godine (88 miliona KM i 110 miliona KM), treća najveća dobit ostvarena do sada u bankarskom sektoru u FBiH.

Positivan finansijski rezultat ostvaren je kod 15 banaka u ukupnom iznosu od 127 miliona KM, što je za 131% ili 72 miliona KM više nego u 2010. godini (14 banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 43 miliona KM, što je za 73% ili 105 miliona KM manje nego prethodne godine.

Razlog poboljšanja profitabilnosti ukupnog sektora u 2011. godini je, s jedne strane, rast neto kamatnog prihoda kao rezultat značajnog pada kamatnih rashoda, a s druge strane, troškovi

ispravke vrijednosti imali su visok pad u poređenju s troškovima rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine, s napomenom da se ne radi o uticaju promjene metodologije (isti nije ključan), nego je trend u kvarenju kvaliteta aktive u 2011. godini znatno usporen, što je rezultiralo nižim troškovima ispravaka vrijednosti.

Ukupan prihod u 2011. godini iznosio je 889 miliona KM i za 3% ili 29 miliona KM je veći nego u 2010. godini, neto kamatni prihod iznosio je 572 miliona KM, s relativno visokom stopom rasta od 8% ili 41 milion KM, što je rezultat povećanja kamatnih prihoda (za 1% ili 10 miliona KM) i smanjenja kamatnih rashoda (za 10% ili 31 milion KM), a u strukturi ukupnog prihoda učešće neto kamatnog prihoda je povećano sa 62% na 64%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su pad od 4% ili 12 miliona KM i smanjenje učešća sa 38% na 36%, a iznosili su 317 miliona KM. Na strani rashoda, troškovi ispravke vrijednosti manji su za 51% ili 196 miliona KM u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine, iznose 190 miliona KM (21% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan pad od 17% ili 164 miliona KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 790 miliona KM.

- **Vlasnička struktura:** Na kraju 2011. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnika-dioničara, odnosno kriteriju direktno ili indirektno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2011. godine najveće je učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (57,6%), slijede talijanske banke (16,4%), dok ostale zemlje imaju učešća manja od 6,5%.

U 2011. godini došlo je i do manjih promjena učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31.12.2011. godine iznosio 1.194 miliona KM. Učešće državnog kapitala od 3,2% je smanjeno za 0,4 procentna poena. Strani kapital nominalno je povećan za 13 miliona KM, odnosno na 981 milion KM, a učešće je smanjeno sa 82,5% na 82,2%. Privatni kapital (rezidenata) povećan je za 11 miliona KM, iznosio je 174 miliona KM, a učešće u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je sa 13,9% na 14,6%.

- **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče situacije i dešavanja na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udio, banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sistemu će, prema ocjeni finansijskih stručnjaka, ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolisat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

Kod četiri banke, koje i dalje imaju dominantno učešće od 68,6% (na kraju 2010. godine 69,7%), aktiva je u rasponu od 1,3 milijarde KM do četiri milijarde KM. Tri banke su s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM i učešćem od 16,8%. Najveći broj banaka (12) je s

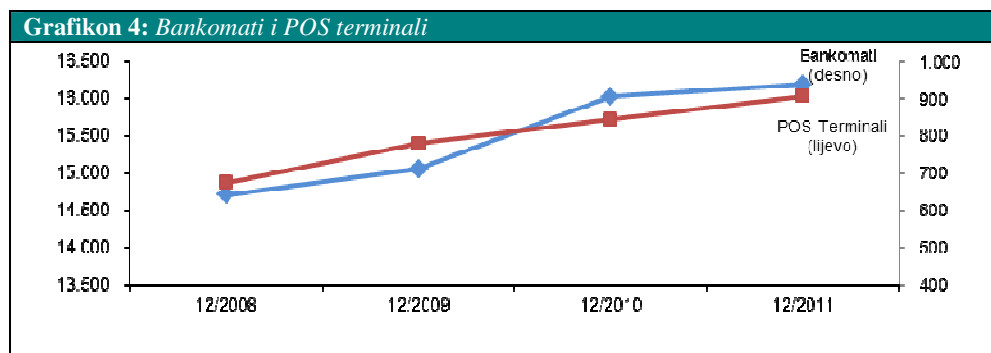
aktivom manjom od 500 miliona KM i s tržišnim učešćem od 14,6%, od toga tri imaju aktivu manju od 100 miliona KM i neznatno učešće od 1,3%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa² (dalje CR), koja pokazuje ukupno tržišno učešće najvećih institucija u sistemu. CR5 je pokazatelj učešća aktive pet najvećih banaka i na kraju 2011. godine u bankarskom sistemu u Federaciji BiH iznosio je 74,6% (2010. godine 75,8%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sistemu koje „drže“ 50% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, finansijske podrške "majke" ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje obima bezgotovinskog plaćanja.

U toku 2011. godine instalirana su 63 nova bankomata, a na kraju godine njihov broj iznosio je 907. Broj POS terminala također je povećan i to za 162, tako da je na kraju 2011. godine na 16.185 POS terminala bilo moguće plaćati robu karticama.

II NADZOR BANKARSKOG SISTEMA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH (dalje FBA) dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao nezavisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovini 1996. godine i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sistema, tržišno orijentisanog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o FBA utvrđeni su njeni osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i lizing društava i poduzimanje mjera u skladu sa Zakonom, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

U proteklih 14 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visok nivo profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inostranstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju rizicima u poslovanju, naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje finansijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u periodu od svog osnivanja do kraja 2011. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečajna) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 14 banaka, a na dan 31.12.2011. godine pod mjerama se nalazi 13 banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u osam banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova;
- u deset banaka je pokrenut likvidacioni postupak. Likvidacioni postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obaveze prema povjericima i dioničarima, a dvije banke su prodate);
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile sa radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizovana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila sa radom;
- u dvije banke postupak privremene uprave je u toku.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati da bi supervizorski sistem u bankarstvu bio efikasan. Ove principe je u 2006. godini revidirao i u novoj formi objavio. Ovom revizijom Bazelski komitet je osnovne principe aktuelizirao, učinio jasnijim i konzistentnijim, dodatno razvio neke već postojeće i ugradio nove, i generalno izvršio njihovo približavanje novom međunarodnom kapitalnom okviru za banke – Bazelu II.

Principi su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uslovi ili regulirali rizici u finansijskim sistemima pojedinih zemalja. Principi se odnose na preduslove za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlaštenja supervizora i prekogranično bankarstvo.

Općeprihvaćeni međunarodni principi, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje FBA sveobuhvatno i sve dosljednije, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktuelnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga FBA za pripremu i aktiviranje raspoloživih odbrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim, krizom naročito pogođenim, bankarskim sistemima.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti FBA je donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih principa

i praksi za njihov, naročito u uslovima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najviši mogući nivo u upravljanju kreditnim rizikom koji je još uvijek dominantan u našem okruženju i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo FBA je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sistemom, za jačanje njihovih finansijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija realizovala se kroz kontinuirani procese neposrednih (on site) i posrednih (off site) kontrola banaka i neposrednu komunikaciju sa predstavnicima organa upravljanja i rukovođenja banaka, kako bi se sinhronizovale i koordinirale aktivnosti na stabilizaciji bankarskog sektora u F BiH. Svim kontrolisanim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdati su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvaliteta poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

FBA je sa Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske u 2011. godini nastavila i intenzivirala rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora finansijskog zdravlja“ kao jednog od preduslova za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim finansijskim, a ne samo bankarskim sektorom. Također je nastavljeno i sa razvojem metodologije i primjenom “stres testova” za procjenu otpornosti bankarskog sistema u BiH na krizne situacije.

FBA je tokom 2011. godine, na inicijativu Udruženja banka BiH i poslije obavljene rasprave, izvršila izmjene i dopune regulative, a u cilju usklađivanja sa Zakonom o računovodstvu i pratećim propisima i obavezama banaka da finansijske izvještaje sastavljaju u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI). Izvršene su promjene regulative u cilju drugačijeg regulatornog tretmana potraživanja banaka od državne i entitetskih vlada, a produžene su i privremene mjere za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica u bankama.

Proširen je postojeći regulatorni okvir, donošenjem regulative u pogledu upravljanja informacionim sistemima u bankama, eksternalizacijom i rizicima koji proizilaze iz tog segmenta poslovanja banaka.

Kao ravnopravna članica FBA je učestvovala u svim aktivnostima koje je provela Grupa bankarskih supervizora Centralne i Istočne Evrope (Banking Supervisors Central and Eastern Europe – „BSCEE“) koju čine supervizorske institucije iz 20 zemalja u tranziciji i Austrije koja je pod specijalnim patronatom Bazelskog komiteta za superviziju banaka.

U skladu sa zahtjevima Principa 25 sa liste „Osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka“ koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2011. godine FBA je zajedno sa Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Evrope i to: Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunije, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Kipra i Sporazume o uzajamnoj saradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana saradnja, te ostale odredbe.

U 2011. godini FBA je ostvarila saradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima su već potpisani memorandumi o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama

zemalja bližeg i šireg okruženja. Realizovani su posebni oblici konkretne saradnje sa supervizorskom institucijama kroz regionalne i bilateralne sastanke i redovne razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“, odnosno supsidijara. Ostvarena je i značajna saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama: MMF-om, SB-om, ECB-om i dr. po pitanju informacija i analiza kretanja u bankarskom sistemu F BiH, kao i učešća u pojedinačnim projektima u cilju jačanja kapaciteta za efikasnu superviziju banaka.

U 2008. godini je započeo USAID-ov projekt tehničke pomoći finansijskom sektoru Bosne i Hercegovine pod nazivom „Partnerstvo za unaprjeđenje ekonomskih reformi“ (Partnership for Advancing Reforms in Economy – „PARE“). U 2011. godini, a u skladu sa Strategijom FBA za uvođenje „Međunarodnog sporazuma o mjerenu kapitala i standardima kapitala“– Bazel II i akcionim planom, nastavljene su aktivnosti s ciljem revidiranja, razvijanja i unapređenja regulatornog okvira u skladu sa Bazelskim principima, Bazelskim okvirom kapitala i evropskim bankarskim direktivama, kao i preporukama međunarodnih institucija za superviziju banaka.

Tokom 2011. godine, FBA je aktivno učestvovala i u realizaciji programa „Jačanja makro i mikro-prudencijalne supervizije u zemljama kandidatima za EU članstvo i zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU“. Program je kreiran od strane Evropske centralne banke i 13 nacionalnih centralnih banaka Eurosystema. Program uključuje zajedničke aktivnosti Centralne banke BiH, Agencije za bankarstvo RS i Agencije za bankarstvo F BiH, u saradnji s regulatornim institucijama 7 zemalja kandidata za EU članstvo i potencijalnih kandidata za članstvo u EU (pored BiH, u projektu učestvuju: Albanija, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Srbija, Turska). Program je u 2011. godini realizovan kroz Komponentu II koja je obuhvatila bilateralnu saradnju sa partnerskim nacionalnim centralnim bankama: Francuskom, na procesu supervizorskog pregleda i u okviru njega sistema procjene rizika, i Portugalom, na projektu zaštite potrošača, kao i Komponentu III, koja se odnosila na tehničke vježbe simulacija sa fokusom na prekograničnu saradnju.

U skladu s odlukom Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Evropske centralne banke i grupe evropskih centralnih banaka, FBA je i u 2011. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnom nivou, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, bez ovakve uspostave nadzora nad glavnim segmentom finansijskog sistema, put u Evropsku uniju nije moguć. I evropski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizovana na državnom nivou u evropskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Evropsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankarskog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih principa, pravila i standarda, ali i aktuelne bolne refleksije globalne finansijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su uticale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u toku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u obavljanju svoje misije. Iz svih takvih razloga, kao i iz razloga zapošljavanja novih naročito mladih kadrova, FBA je i u 2011. godini vodila računa o tim potrebama i, samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalifikovanih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih uposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inostranstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2011. godinu zasnovana je na ocjenama banaka koje su rezultat izvršenih kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kontrola izvršenja datih naloga i analizi izvještaja koje banke dostavljaju FBA.

Na osnovu nalaza utvrđenih u kontrolama usklađenosti poslovanja, kontrolama izvršenja datih naloga, te na osnovu izvještaja koje su banke dostavile FBA, može se zaključiti da ne postoje razlozi za posebnu supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma. Kvalitet upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i finansiranja terorizma (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivi i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine je u rastućem trendu i zadovoljavajući je, u odnosu na prethodnu godinu kada je bio na granici zadovoljavajućeg i u suprotnom trendu. Naime, u šest kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kvalitet upravljanja rizikom je bio zadovoljavajući, a u dvije ove kontrole na granici zadovoljavajućeg.

1.1 Politika o prihvatljivosti klijenta

Banke su ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcionisanju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definirale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku.

1.2. Politika o identifikaciji klijenta

Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa sa klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po datim kreditima i dokumentiranja vršenja ove identifikacije.

1.3. Politika o stalnom praćenju računa i transakcija

Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su, na osnovu primjene principa «upoznaj svog klijenta», definirale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacione sisteme koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Definirani limiti sve više služe preventivnom praćenju računa i transakcija. Međutim, određeni problemi postoje u praćenju transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po kreditima i direktna su posljedica nevršenja identifikacije izvora sredstava koja se koriste u svrhu plaćanja anuiteta.

1.4. Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma

Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvještavanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvjestavanje: Banke su u 2011. godini izvjestile 362.919 transakcija, što je 0,50 % ukupno obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (71.641.905 obavljenih transakcija, po podacima banaka) u vrijednosti od 11.874.402 h/KM, što čini 10,43% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (113.808.532 h/KM, po podacima banaka). Broj izviještenih transfera u 2011. godini je povećan za 19,60%, u odnosu na prethodnu godinu, dok je njihova vrijednost porasla za 4,50%.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 2: Uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2010.		Transferi u 2011.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno izviješteni transferi (2+3+4)	303.542	11.364.176	362.919	11.874.402	119,60	104,50
2.	Transferi izviješteni prije izvršenja	11	7.360	19	20.324	172,70	276,10
3.	Transferi izviješteni u roku od 3 dana	303.352	11.341.940	362.794	11.849.141	119,60	104,50
4.	Transferi izviješteni poslije roka od 3 dana	179	14.876	106	4.937	59,20	33,20

U strukturi izviještenih transfera primjetno je znatno povećanje broja (72,70%) i vrijednosti (76,10%) izviještenih transfera prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo upućuje na izvođenje zaključka da je preventivno djelovanje banaka na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti poprimilo značajan rastući trend. Ovu ocjenu, što je kvalitet upravljanja rizikom vezan za segment izvještavanja, potvrđuje i trend u broju (manji za 40,80%) i vrijednosti (manji za 66,80%) transfera izviještenih po proteku propisanog roka za izvještavanje. Podatak o broju i vrijednosti transfera izviještenih prije izvršenja i po proteku propisanog roka za izvještavanje ukazuje na sve veći preventivni karakter aktivnosti poduzetih na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno na sve manju potrebu korektivnog djelovanja temeljenog na naknadnom praćenju transakcija i poslovnih aktivnosti klijenata. Broj i vrijednost transfera izviještenih u propisanom roku ima isti trend kao i broj i vrijednost ukupno izviještenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvještajima 81 transfer označile sumnjivim i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izviještenih transfera zbog sumnji na finansiranje terorističkih aktivnosti. Broj izviještenih sumnjivih transfera je veći za 65,30% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 27.664 h/KM, što je za 67,70% više u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka).

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 3: Uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2010.		Transferi u 2011.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno izviješteni transferi	49	16.494	81	27.664	165,30	167,70
2.	Transferi izviješteni prije izvršenja	9	7.144	19	20.324	211,10	284,50
3.	Transferi izviješteni u roku od 3 dana	20	2.232	44	6.004	220,00	269,00
4.	Transferi izviješteni poslije roka od 3 dana	20	7.118	18	1.336	90,00	18,80

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije date konstatacije. Naime, uočljivo je značajno povećanje broja (111,10%) i vrijednosti (184,50%) sumnjivih transfera izviještenih prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo dodatno, i u analizi samo sumnjivih transfera, znači da su banke značajno

unaprijedile preventivno djelovanje na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Smanjenje broja (10,00%) i vrijednosti (81,20%) transfera izviještenih po proteku roka za izvještavanje, u odnosu na prethodnu godinu, također ukazuje da su se banke više bavile preventivnim praćenjem transakcija i aktivnosti klijenata, a manje korektivnim. Povećanje broja (110,00%) i vrijednosti (169,00%) transfera koji su izviješteni u periodu od tri dana, također popravljaju kvalitet upravljanja rizicima, jer se vrijeme naknadnog praćenja sve više skraćuje, odnosno odvija u periodu od tri dana, a sve manje po proteku dužeg vremenskog perioda od momenta izvršenja transakcija.

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.12.2011. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2010. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1.7.2008. godine.

Privremenu upravu sa 30.12.2011. godine imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U 2011. godini nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja mreže poslovnih jedinica banaka, ali u znatno manjem obimu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena bilo je 35 (34 su imale banke iz Federacije BiH i jedna banka iz Republike Srpske).

U Federaciji BiH ukinuto je 10 organizacionih dijelova banaka iz Federacije BiH i jedne banke iz Republike Srpske. Istovremeno, banke iz Federacije BiH osnovale su 11 novih organizacionih dijelova na teritoriji Federacije, a banke iz Republike Srpske su osnovale dva nova organizaciona dijela u Federaciji BiH.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31.12.2011. godine imale ukupno 612 organizacionih dijelova što je u odnosu na prethodnu godinu više za 0,2%.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH povećan je sa 21 na 22, ili za 4,8%.

Sa 31.12.2011. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 22 organizaciona dijela u Federaciji. Promijenjen je samo broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske na teritoriji Federacije BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 12. 2011. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

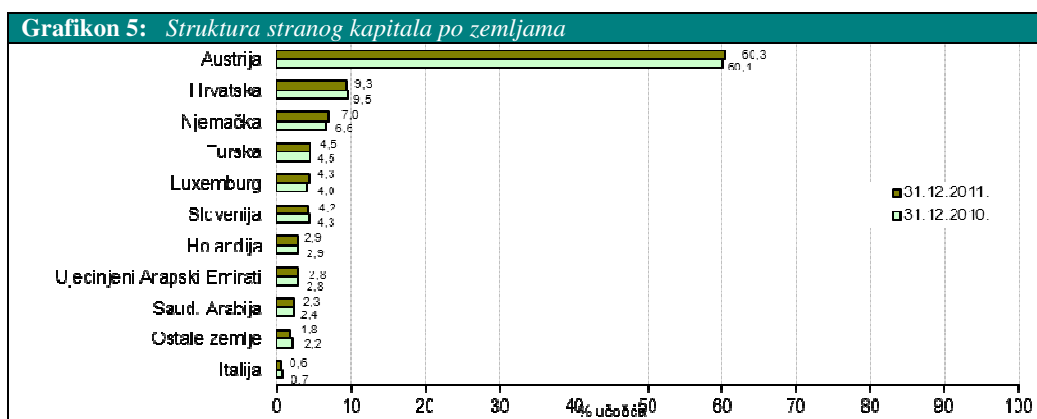
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama³ sa 31.12.2011. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁴ 1 banka (5,3%)

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

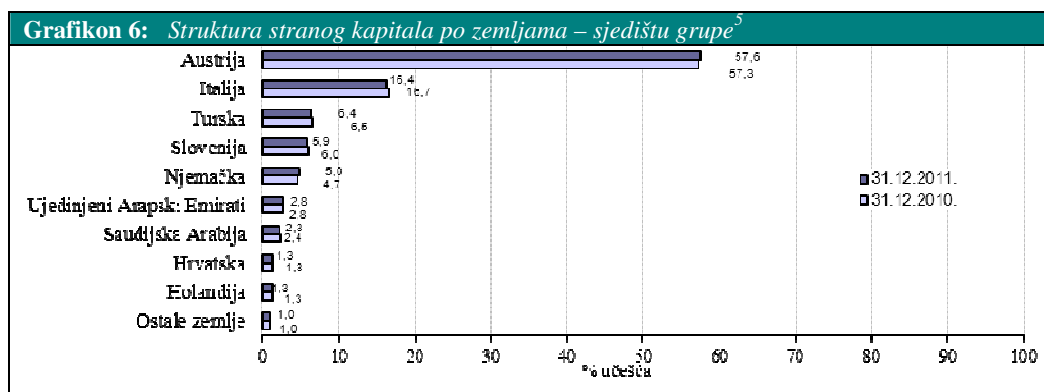
Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.12.2011. godine stanje je skoro isto kao i na kraju 2010. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,3% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,3% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2010. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s najvećim učešćem od 57,6%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,4%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

³ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁴ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁶.

-u 000 KM-

Tabela 4: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS			
	Iznos	Učešće %	Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	5 (3/2)	6 (4/2)		
1	2	3	3	4	5 (3/2)	6 (4/2)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	47.388	3%	108	102
Privatne banke	1.650.039	97%	2.032.521	98%	1.782.270	97%	123	108
U K U P N O	1.696.625	100%	2.083.020	100%	1.829.658	100%	123	108

Iako se ukupan kapital povećao za značajnih 23% ili 386 miliona KM, najviše zbog izmjene regulative i posljedično metodologije, odnosno prelaska na priznavanje i mjerenje finansijske imovine u skladu s MRS 39, struktura vlasništva je ostala skoro nepromijenjena.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

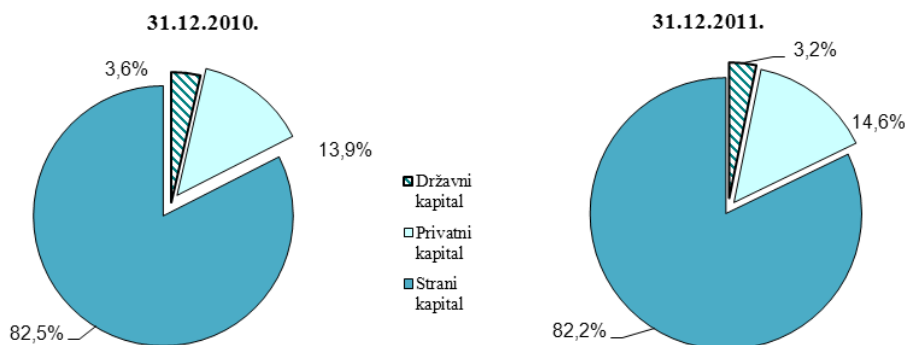
Tabela 5: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	41.860	3,6	38.072	3,2	100	91
Privatni kapital (rezidenti)	153.365	13,1	163.074	13,9	174.088	14,6	106	107
Strani kapital (nerezidenti)	975.943	83,3	968.363	82,5	981.412	82,2	99	101
U K U P N O	1.171.168	100,0	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	100	102

⁵ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁶ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisijonog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Grafikon 7: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2011. godini je veći za 20,3 miliona KM ili 1,7%, u odnosu na 31.12.2010. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 3,8 miliona KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za 11 miliona KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 13,1 milion KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31.12.2011. godine iznosi 3,2 % i manji je za 0,4 procentna poena u odnosu na 31.12.2010. godine.

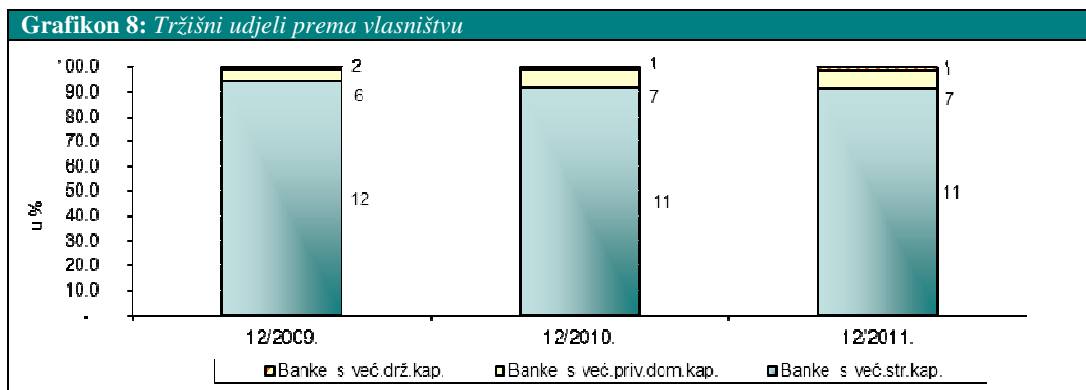
Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 14,6% je za 0,7 procentnih poena veće u odnosu na kraj 2010. godine. Nominalno povećanje od 11 miliona KM odnosi se na povećanje po osnovu prometa sa državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovu prometa sa nerezidentima, ukupno u sedam banaka u neto iznosu od 6,1 milion KM, dok je iz osnova interne dokapitalizacije (iz rezervi) dionički kapital kod jedne banke povećan za 2,3 miliona KM, a iz emisije običnih dionica kod druge banke kapital rezidenata je povećan za 2,6 miliona KM.

Nominalno iznos stranog kapitala (nerezidenata) povećan je za 13,1 milion KM, dok je učešće u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno za 0,3 procentna poena u odnosu na 31.12.2010. godine. Ovo povećanje bilo je po osnovu novih emisija dionica u tri banke, te neznatno po osnovu prometa sa rezidentima u devet banaka.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31.12.2011. godine iznosio je visokih 91,0%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,7%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,3%.

- u %-

BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,5	1,1	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,7	5,0	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,8	93,9	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0
U K U P N O	20	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.12.2011. godine bilo je ukupno zaposleno 7.369 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tabela 7: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2009.		31.12.2010.		3/2	4/3		
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	231	3%	180	2%	177	2%	78	98
Privatne banke	7.425	97%	7.208	98%	7.192	98%	97	100
UKUPNO	7.656	100%	7.388	100%	7.369	100%	97	100
Broj banaka	20		19		19		95	100

Trend smanjenja broja zaposlenih kao jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor je u 2011. godini zaustavljen, odnosno broj zaposlenih je neznatno manji (za 19).

Tabela 8: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.104	40,5%	3.234	43,8%	3.401	46,1%	104	105
Viša stručna sprema	774	10,1%	696	9,4%	706	9,6%	90	101
Srednja stručna sprema	3.719	48,6%	3.406	46,1%	3.218	43,7%	92	94
Ostali	59	0,8%	52	0,7%	44	0,6%	88	85
UKUPNO	7.656	100,0%	7.388	100,0%	7.369	100,0%	97	100

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2011. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 5% ili 167 radnika, a s druge strane, zbog smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 6% ili 188 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 9: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	231	161.619	700	180	167.263	929	177	191.881	1.084
Privatne	7.425	15.074.741	2.030	7.208	14.908.434	2.068	7.192	14.998.845	2.085
UKUPNO	7.656	15.236.360	1.990	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.190.726	2.061

Na kraju posmatranog perioda na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo dva miliona KM aktive. Blagi rast pokazatelja kod oba sektora je posljedica rasta aktive u 2011. godini.

Tabela 10: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	1		0		0	
500 do 1.000	8		7		4	
1.000 do 2.000	5		6		9	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	20		19		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 580 hiljada KM do 3,8 miliona KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,2 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁷.

⁷ Državne banke u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2011. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 671 milion KM.

2.1. Bilans stanja

Poslovanje bankarskog sektora u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, odvijalo se i dalje u uslovima djelovanja finansijske i ekonomske krize, a pozitivna kretanja u prvoj polovini godine usporena su dešavanjima u eurozoni, odnosno eskaliranjem dužničke krize, što je uticalo i na usporavanje ekonomskog rasta i pogoršanja u makroekonomskim uslovima u BiH. Iako rast i razvoj bankarskog sektora stagnira, a strani izvori finansiranja imaju trend smanjenja, ocjenjuje se da je stabilnost, sigurnost i likvidnost ukupnog sistema zadovoljavajuća, a u 2011. godini zabilježena su i određena pozitivna kretanja, od kojih su najznačajnija: oživljavanje kreditnih aktivnosti i blagi rast kredita, kontinuirani rast štednih depozita stanovništva, poboljšanje profitabilnosti kod većine banaka i posljedično jačanje kapitalne osnove, te usporavanje negativnih trendova u segmentu kvaliteta aktive.

Kod analize kretanja i promjena najznačajnijih bilansnih kategorija: bilansne sume, kredita, depozita i kapitala treba istaći dva ključna događaja koja su imala najveći uticaj na pokazatelje poslovanja ukupnog sistema:

- izmjena podzakonskih akata FBA, a vezano za stupanje na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u F BiH i primjena odredbi MRS 39 na priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza u bankama počev sa 31.12.2011. godine (nova metodologija) i
- provođenje projekta restrukturiranja kod jedne velike banke, prenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31.12.2011. godine iznosila je 15,2 milijarde KM, što je više za 1% ili 115 miliona KM nego na kraju 2010. godine. U cilju sagledavanja uticaja navedenih događaja, treba istaći da je efekt prelaska na novu metodologiju (dalje: po MRS) sa 31.12.2011. godine porast bilansne sume za 221 milion KM⁸. Ako se analizira promjena bilansne sume po prethodnoj metodologiji, u odnosu na 2010. godinu ostvaren je pad od 0,7% ili 106 miliona KM. Najveći negativan uticaj na bilansnu sumu ukupnog sistema imala je promjena kod navedene banke, čija je aktiva u 2011. godini smanjena za cca 380 miliona KM (po prethodnoj metodologiji 451 milion KM), što se najvećim dijelom odnosi na provođenje projekta restrukturiranja kreditnog portfolija kod ove banke.

⁸ Iznos se odnosi na razliku između ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (ispravka vrijednosti je manja, što je rezultiralo većim iznosom neto aktive).

Tabela 11: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2010.			31.12.2011.			INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS po novoj metod.	Učešće %	IZNOS po preth.metod. ⁹	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	4.378.076	29,1	99	99
Vrijednosni papiri ¹⁰	375.252	2,4	458.465	3,0	458.465	3,1	122	122
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	79.940	0,7	55	55
Kreditni	9.981.911	66,2	10.413.416	68,6	9.799.029	65,4	104	98
Ispravka vrijed. ¹¹	635.792	4,2	929.579	6,1	522.319	3,5	146	82
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.483.837	62,5	9.276.710	61,9	101	99
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,6	540.749	3,6	98	98
Ostala aktiva	212.941	1,4	249.659	1,6	235.710	1,6	117	111
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.969.650	100,0	101	99
P A S I V A :								
OBAVEZE								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.050.514	72,8	11.050.514	73,8	98	98
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	29
Obaveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,7	1.319.299	8,8	94	94
Ostale obaveze	735.791	4,9	735.893	4,8	768.179	5,2	100	104
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.083.020	13,7	1.829.658	12,2	123	108
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.969.650	100,0	101	99

Tabela 12: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi								
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM) po novoj metod	Aktiva (000 KM) po prethodnoj metod.		
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8(6/3)	
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	115	113
Privatne	18	14.908.434	99%	18	14.998.845	99%	101	99
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.190.726	100%	101	99

Analitički podaci o kretanju aktive banaka pokazuju da je kod 13 banaka ostvaren rast od ukupno 596 miliona KM, dok je kod ostalih šest banaka (uključujući i dvije banke pod privremenom upravom) nivo aktive smanjen za 480 miliona KM (od toga se na samo jednu banku odnosi 379 miliona KM), a stope pada su se kretale u rasponu 0,5% do 8%, s napomenom da je kod jedne banke aktiva smanjena za visokih 20%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹².

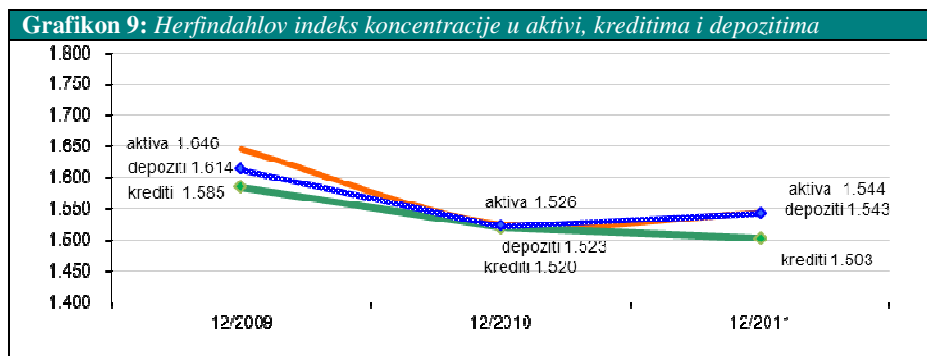
⁹ Prilagođeni bilans stanja po prethodnoj metodologiji.

¹⁰ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospelja.

¹¹ U kol.2 i 6 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

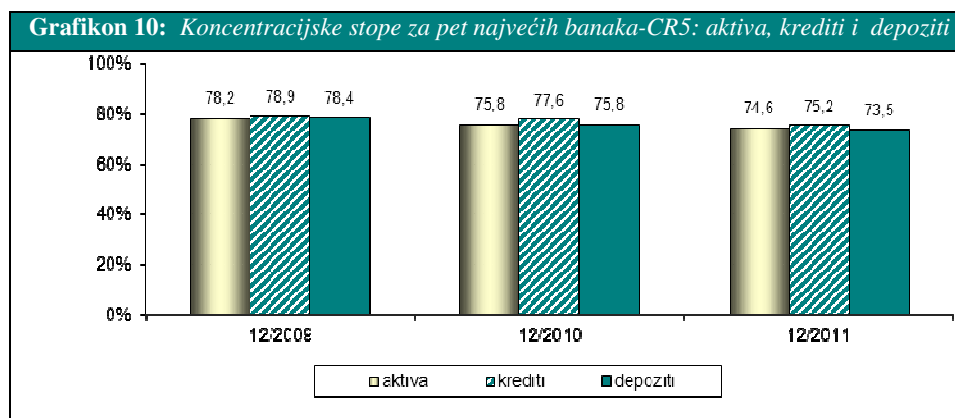
¹² Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju 2011. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.544, depozite 1.543 i kredite 1.503 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹³. U odnosu na kraj 2010. godine pokazatelji za aktivu i depozite su povećani (za 18 i 20), a za kredite smanjen za 17 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁴ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za sve tri kategorije: tržišno učešće sa 75,8% na 74,6%, kod kredita sa 77,6% na 75,2% i kod depozita sa 75,8% na 73,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹⁵. Promjene u odnosu na kraj 2010. godine odnose se na učešće dvije grupe najvećih banaka u sistemu, što je rezultat značajnog smanjenja aktive kod jedne banke iz II grupe.

Učešće dvije najveće banke u sistemu (I grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) na kraju 2011. godine iznosilo je 50%, dok je učešće II grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) smanjeno sa 20,9% na 18,6%. Preostalih 15 banaka „drže“ cca 30% tržišta,

¹³ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

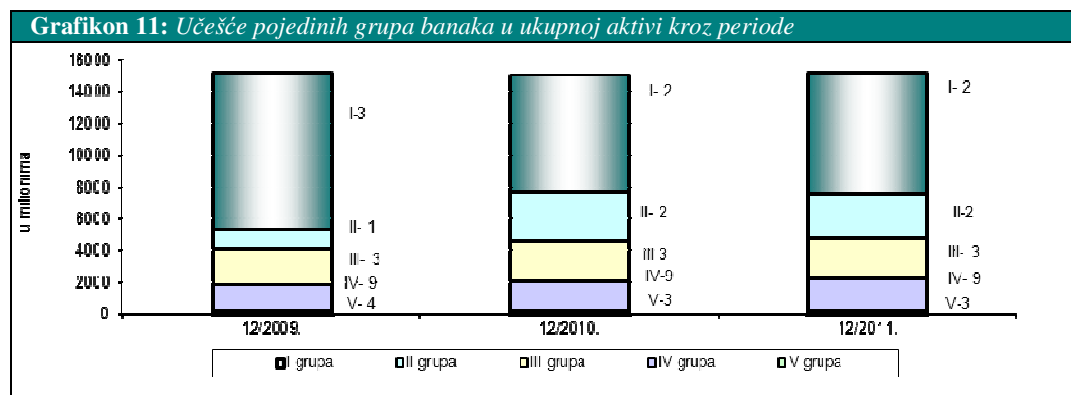
¹⁴ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹⁵ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

od toga tri banke iz III grupe (aktiva između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) imaju učešće od 16,8%, a IV grupa od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka), također bilježi rast učešća sa 12,3% na 13,3%. Posljednja V grupa (tri banke koje imaju aktivnu manju od 100 miliona KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 13: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	9.912	65,1	3	7.348	48,8	2	7.597	50,0	2
II- 1000 do 2000	1.165	7,6	1	3.146	20,9	2	2.821	18,6	2
III- 500 do 1000	2.293	15,1	3	2.521	16,7	3	2.545	16,8	3
IV- 100 do 500	1.648	10,8	9	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9
V- Ispod 100	218	1,4	4	199	1,3	3	198	1,3	3
UKUPNO	15.236	100,0	20	15.076	100,0	19	15.191	100,0	19

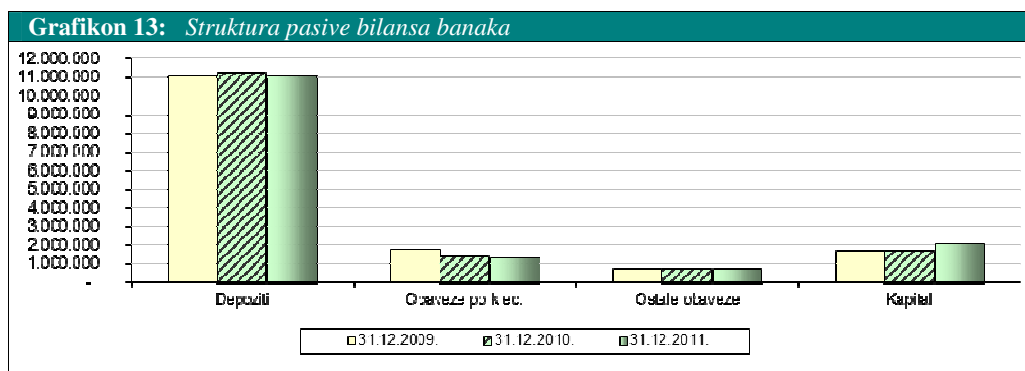
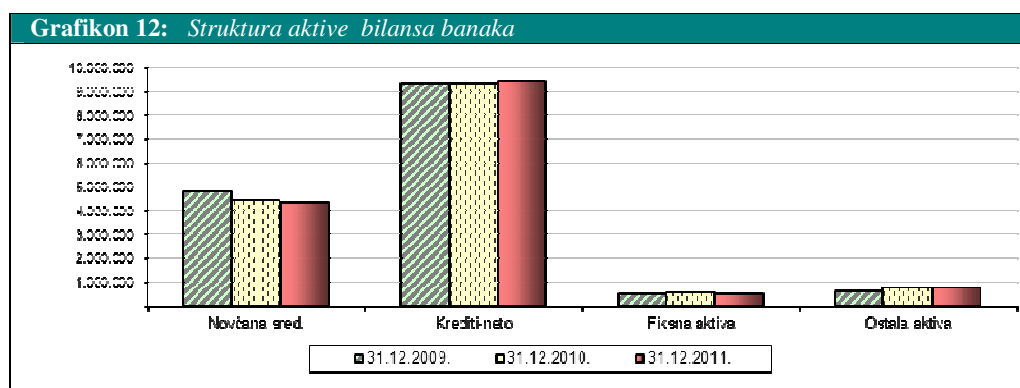
U 2011. godini bilansna suma je ostvarila rast od 1% ili 115 miliona KM (po prethodnoj metodologiji ostvaren je pad od 0,7% ili 106 miliona KM). Najvažnije pasivne stavke: depoziti i kreditne obaveze u 2011. godini su imale pad, depoziti su smanjeni za 1,6% ili 182 miliona KM, a kreditne obaveze za 6% ili 84 miliona KM. S druge strane, ukupan kapital ostvario je značajan rast od 23% ili 386 miliona KM. Dva su osnovna razloga ovako visokog rasta ukupnog kapitala: uključivanje u stavke kapitala iznosa od 292 miliona KM koji se odnosi na rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti¹⁶ i ostvarene dobiti na nivou sistema u iznosu od 84 miliona KM.

U aktivi novčana sredstava u iznosu od 4,38 milijardi KM manja su za 1,5% ili 65 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine. Portfolio vrijednosnih papira (najveći dio dužnički) nakon rasta u od 22% ili 83 miliona KM, na kraju 2011. godine iznosio je 458 miliona KM. Naime, banke su kupile najveći dio trezorskih zapisa koje je emitirala Vlada F BiH (dvije emisije: u septembru i novembru 2011. godine), odnosno od ukupno emitiranih trezorskih zapisa nominalne vrijednosti 90 miliona KM, banke su kupile 80,3 miliona KM po nominali, dok je kupovna cijena iznosila 79,5 miliona KM. Veći dio banke su klasificirale u portfolio raspoloživ za prodaju (51,3 miliona KM), a ostatak u portfolio koji se drži do dospijanja.

¹⁶ Banke su bile obavezne da, nakon prve procjene i vrednovanja finansijske aktive u skladu s MRS-om 39, razliku između iznosa do tada formiranih rezervi po regulatornom zahtjevu i ispravke vrijednosti po MRS-u prenesu na kapitalne račune kao rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine nastavljen je i u 2011. godini, što je ohrabrujuće i pokazatelj je intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Nakon rasta od 4% ili 432 miliona KM, krediti su sa 31.12.2011. godine dostigli iznos od 10,4 milijarde KM. Međutim, treba uzeti u obzir uticaj primjene nove metodologije, zbog čega su krediti veći za 614 miliona KM, a što je iznos otpisanih kredita iz vanbilansa-E kategorija preknjiženih u bilans sa 31.12.2011. godine. Struktura rasta od 432 miliona KM je sljedeća: kod 15 banaka krediti su porasli za 1.068 miliona KM, a kod četiri banke su smanjeni za 636 miliona KM (na jednu banku se odnosi 622 miliona KM). Po prethodnoj metodologiji krediti su imali pad od 2% ili 183 miliona KM i iznose 9,8 milijardi KM. Pad od 183 miliona KM je rezultat rasta kredita od 532 miliona KM kod 13 banaka i smanjenja od 715 miliona kod šest banaka (na jednu banku se odnosi 668 miliona KM). Dakle, ukoliko bi se isključio uticaj jedne banke, može se zaključiti da je kod preostalih 18 banaka ostvaren kreditni rast od 12,7% ili 1,1 milijardu KM, odnosno po prethodnoj metodologiji (isključuje se uticaj E kategorije) rast je iznosio 5,8% ili 485 miliona KM.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,05 milijardi KM i učešćem od 72,8% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 6%, kreditne obaveze u iznosu od 1,32 milijarde KM smanjile su učešće sa 9,3% na 8,7%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31.12.2011. godine iznosio 2,08 milijardi KM, povećano sa 11,3% na 13,7%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 68,6% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 28,8%.

Tabela 14: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	355.419	7,4	370.414	8,3	371.309	8,5	104	100
RR kod CB BiH	2.455.505	51,4	2.592.920	58,4	2.341.604	53,5	106	90
Računi kod depoz.inst.u BiH	441	0,0	670	0,0	30.825	0,7	152	4601
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.970.473	41,2	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	75	110
Novč. sred. u procesu naplate	463	0,0	288	0,0	859	0,0	62	298
UKUPNO	4.782.301	100,0	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	93	99

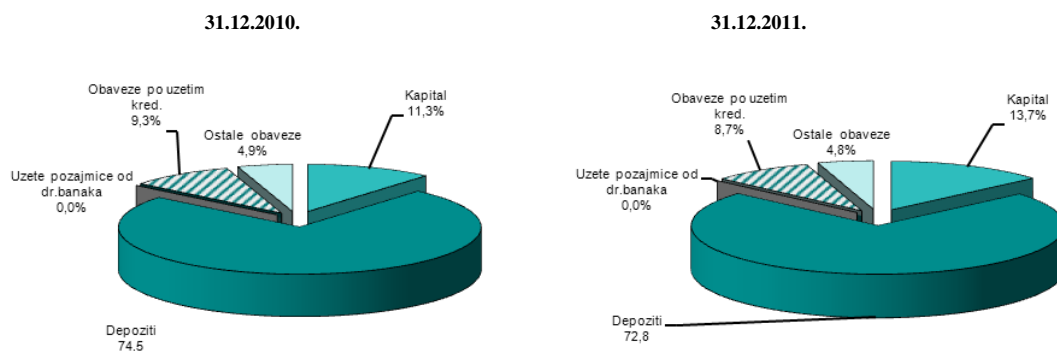
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u 2011. godine smanjena su za 10% ili 251 milion KM i sa 31.12.2011. godine iznosila su 2,34 milijarde KM ili 53,5% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od 4,9 procentnih poena u odnosu na kraj 2010. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su povećana za 10% ili 154 miliona KM i iznosila su 1,63 milijarde KM ili 37,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2010. godine 33,3%). Banke su sa 31.12.2011. godine u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 371 milion KM, što je 8,5% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu smanjeno je sa 63,7% na 59,3%, a za istu promjenu je povećano učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31.12.2011. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 14: Struktura pasive banaka

U 2011. godini došlo je do promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 72,8% i učešća kreditnih obaveza sa 9,3% na 8,7%.

Osnovni razlog smanjenja učešća depozita je njihov pad u 2011. godini za 1,6% ili 182 miliona KM, tako da su na kraju 2011. godine iznosili 11,05 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,32 milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su značajno smanjeni, u 2011. godini za 6% ili 84 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i

subordinisani krediti u iznosu od 140 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 9,6%.

Kapital je sa 31.12.2011. godine iznosio 2,1 milijardu KM, što je za 23% ili 386 miliona KM više nego na kraju 2010. godine, a rast je ostvaren po osnovu sljedećeg: nova stavka kapitala zbog primjene nove metodologije (rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti) u iznosu od 292 miliona KM, tekući finansijski rezultat-dobit 84 miliona KM i izvršene dokapitalizacije kod tri banke.

Banke su sa 31.12.2011. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 40), na koje se odnosi 71% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, ComercBank AG Frankfurt i Council of Europe Development Bank.

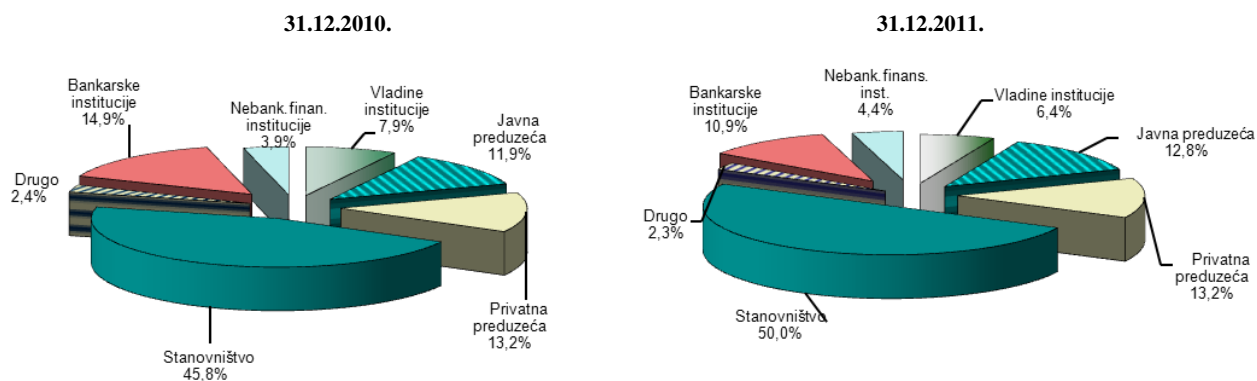
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju 2011. godine samo se 6,7% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 15: Sektorska struktura depozita¹⁷

SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	839.926	7,6	891.638	7,9	705.805	6,4	106	79
Javna preduzeća	1.400.839	12,7	1.332.748	11,9	1.413.686	12,8	95	106
Privatna preduzeća i druš.	1.403.465	12,7	1.487.509	13,2	1.462.767	13,2	106	98
Bankarske institucije	2.120.143	19,2	1.674.576	14,9	1.206.302	10,9	79	72
Nebankarske finans.instit.	509.769	4,6	432.045	3,9	483.504	4,4	85	112
Građani	4.506.881	40,8	5.144.607	45,8	5.530.461	50,0	114	107
Ostalo	264.845	2,4	269.707	2,4	247.989	2,3	102	92
UKUPNO	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

Grafikon 15: Sektorska struktura depozita

U 2011. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najviše rezultat rasta depozita stanovništva i javnih preduzeća, a s druge, smanjenja sredstava bankarskih i vladinih institucija.

¹⁷ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u 2011. godini, iako je stopa rasta od 7% u poređenju sa stopom u 2010. godini manja za 50%, a u apsolutnom iznosu ostvaren je rast od 386 miliona KM (u 2010. godini 638 miliona KM). Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,53 milijarde KM dostigli su učešće od 50% u ukupnim depozitima, tako da su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

Najveća promjena zabilježena je u depozitima bankarskih institucija, koji su do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Međutim, nakon pada u IV kvartalu od 23% ili 368 miliona KM, došlo je i do pada učešća na 10,9%. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora najvećim dijelom se odnose na smanjenje zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u Federaciji BiH. U posljednje dvije godine evidentan je trend pada, u 2010. godini depoziti ovog sektora smanjeni su za 21% ili 445 miliona KM, a u 2011. godini za 28% ili 468 miliona KM, a cca 86% ukupnog pada za navedene godine odnosi se na jednu veliku banku. Smanjenje depozita kod ove banke u IV kvartalu 2011. godine od cca 450 miliona KM je povezano sa provođenjem projekta restrukturiranja njenog ukupnog poslovanja.

Na kraju 2011. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,2 milijarde KM, što je 10,9% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 113 miliona KM manja od kreditnih obaveza (na kraju 2010. godine bila su veća za 271 milion KM), koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, te stoga moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 94% ili 1,13 milijardi KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke (59%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) sa 31. 12. 2011. godine iznosi 1,71 milijardu KM ili 11,2% ukupne pasive bankarskog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 10,3%, a u ukupnim kreditnim obavezama 31,2% su kreditne obaveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2010. godine ova sredstva su manja za 25,1% ili 572 miliona KM (depoziti smanjeni za 29,6% ili 478 miliona KM, kreditne obaveze za 15,2% ili 74 miliona KM i subordinisani krediti za 11,3% ili 21 milion KM).

Pod pokroviteljstvom MMF i drugih finansijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obavezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na nivou 31. 12. 2008. godine u toku trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2011. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, najvećim dijelom kod jedne banke, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici

banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i najavljene mjere koje država Austrija planira poduzeti u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁸, može se očekivati da buduća finansijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u Federaciji BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su imali umjerene promjene: depoziti vladinih institucija, nakon pada od 21% ili 186 miliona KM, na kraju 2011. godine iznosili su 706 miliona KM, što je 6,4% ukupnih depozita. Depoziti javnih preduzeća, nakon rasta od 6% ili 81 milion KM, sa 31. 12. 2011. godine iznosili su 1,41 milijardu KM, dok je učešće povećano sa 11,9% na 12,8%. Relativno značajne promjene u depozitima vladinih institucija (pad) i javnih preduzeća (rast) rezultat je izdvajanja i prijenosa sredstava od cca 90 miliona KM sa računa Federalnog ministarstva financija/finansija na račun jednog javnog preduzeća.

Depoziti privatnih preduzeća, s većim oscilacijama u toku godine (značajno smanjenje u prva dva kvartala 2011. godine od 11% ili visokih 169 miliona KM, a u drugoj polovini godine rast od 11% ili 144 miliona KM), u 2011. godini smanjeni su za 2% ili 25 miliona KM i 31. 12. 2011. godine s iznosom od 1,46 milijardi KM zadržali su isto učešće od 13,2%.

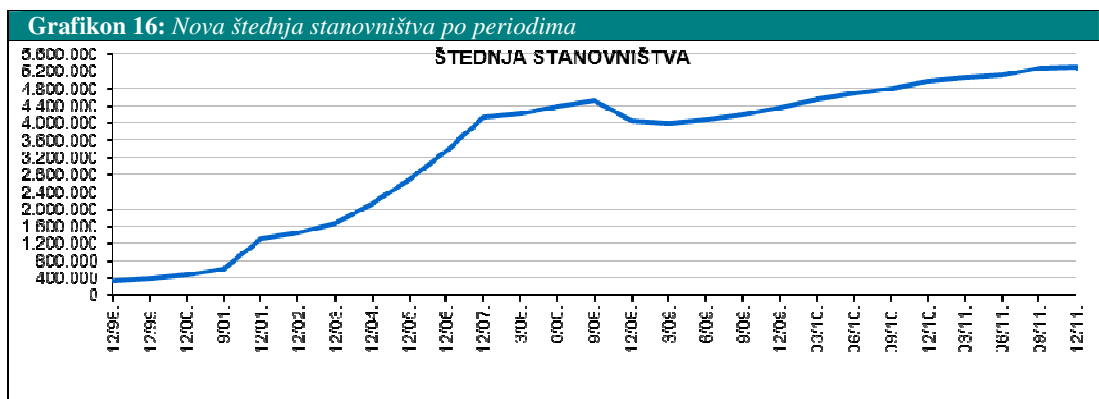
Valutna struktura depozita na kraju posmatranog perioda neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od šest milijardi KM smanjili su učešće sa 58% na 55%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su pet milijardi KM, što je učešće od 45%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u 2011. godini sa stopom od 7,8% ili 388 miliona KM i sa 31. 12. 2011. godine iznosili su 5,36 milijardi KM. U poređenju sa 2010. godinom, rast je nešto niži, odnosno stopa je manja za 6,1 procentni poen, što je nominalno 224 miliona KM.

Tabela 16: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	35.275	47.148	50.259	134	107
Privatne	4.325.928	4.926.361	5.311.178	114	108
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.361.437	114	108

¹⁸ Suština mjera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim refinansiranjem iz domaćih izvora.

U tri najveće banke nalazi se 70% štednje, dok sedam banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,6% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 32% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 68% u stranoj valuti.

Tabela 17: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS				
	31.12.2009.		31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3		
1	2		3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.054.197	47,1%	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	126	101
Dugoročni štedni depoziti	2.307.006	52,9%	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	104	115
UKUPNO	4.361.203	100,0 %	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	114	108

Ročna struktura štednih depozita blago je poboljšana, učešće dugoročnih štednih depozita, nakon rasta od 15% ili 363 miliona KM, povećano je sa 48,1% na 51,4%, dok je kratkoročnih smanjeno sa 51,9% na 48,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje uticaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31.12.2011. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 97,2% ukupnih depozita i 98,4% ukupne štednje.

Preostale tri banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁹ banaka u F BiH na dan 31.12.2011. godine iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tabela 18: Regulatorni kapital

O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.		INDEKS				
		Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	5 (3/2)	6 (4/2)			
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/2)			
1.a. Osnovni kapital prije umanjnja	1.885.159	2.008.081	2.012.248	107	107			
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468	1.190.482	1.190.482	102	102			
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485	136.485	136.485	100	100			
1.3. Rezerve i zadržana dobit	578.206	681.114	685.281	118	119			
1.b. Odbitne stavke	313.321	351.004	315.489	112	101			
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058	250.611	250.611	272	272			
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933	43.132	7.617	27	5			
1.3. Trezorske dionice	81	81	81	100	100			
1.4. Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	57.180	90	90			
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.657.077	80%	1.696.759	78%	105	108
2. Dopunski kapital	489.986	24%	468.030	20%	476.315	22%	96	97
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829	3.090	3.090	109	109			
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612	211.862	220.384	101	105			
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090	62.574 ²⁰	62.337	120	120			
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	159.056	139.754	139.754	88	88			
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399	50.750	50.750	76	76			
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.125.107	100%	2.173.074	100%	103	105
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938	37.873	18.408	238	115			
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	15.938	18.408	18.408	115	115			
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahjtjevu	-	19.465	-	N/a	N/a			
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886	2.087.234	2.154.666	102	105			

U 2011. godini kapital²¹ je povećan za 3% ili 63 miliona KM u odnosu na 2010. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Osnovni kapital je povećan za 5% ili 85 miliona KM, a učešće sa 76% na 80%, dok je dopunski smanjen za 4% ili 22 miliona KM, što je uticalo na pad učešća sa 24% na 20%.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja ostvarene dobiti za 2010. godinu u iznosu od 49 miliona KM u zadržanu dobit i rezerve. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština banaka, ostvarena dobit za 2010. godinu u iznosu od 49 miliona KM (14 banaka) raspoređena je 90% u osnovni kapital (jedna banka je dobit usmjerila za djelimično pokriće ranijih gubitaka). Tri banke su dio dobiti u ukupnom iznosu od 4,8 miliona KM izdvojile za isplatu dividende, a jedna banka je donijela odluku da iz zadržane dobiti isplati dividendu od 1,3 miliona KM. Pet banaka u 2010. godini ostvarilo je gubitak u iznosu od 157,9 miliona KM.

Nakon prvog kvartala, kada nije bilo dokapitalizacije iz eksternih izvora, tri banke su se u drugom i trećem kvartalu 2011. godine dokapitalizirale u iznosu od 17,6 miliona KM. Jedna banka je internom dokapitalizacijom (iz rezervi) povećala dionički kapital za 2,6 miliona KM.

Osnovni kapital je dodatno povećan za 53,4 miliona KM, što je iznos revidirane dobiti u 2011. godini ostvarene kod dvije banke.

¹⁹ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

²⁰ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u osnovni kapital.

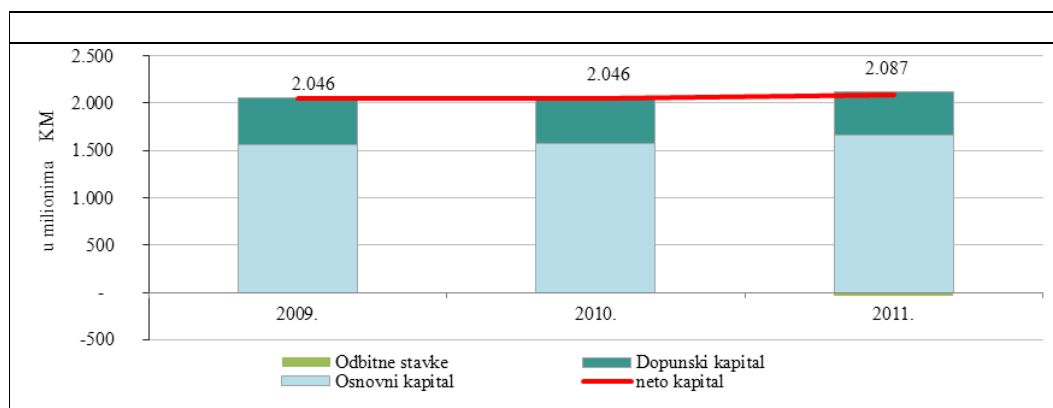
²¹ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac I-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za 37,7 miliona KM i to najviše iz osnova povećanja tekućeg gubitka (iznosi 43 miliona KM), uz istovremeno smanjenje nematerijalne imovine za šest miliona KM. Po prethodnoj metodologiji odbitne stavke su veće za 2,2 miliona KM, što se u cjelini odnosi na stavku „gubitak tekuće godine“.

Dopunski kapital je smanjen za 22 miliona KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2010. godine u iznosu od 52 miliona KM, koja je bila uključena u dopunski kapital na kraju 2010. godine, prenesena je u osnovni kapital, subordinisani dugovi (redovne otplate dospjelih obaveza) i stavke trajnog karaktera su smanjene za 34,9 miliona KM, dok su stavke općih rezervi za kreditne gubitke (dalje ORKG) povećane za 2,5 miliona KM. Međutim, treba istaći uticaj prelaska na novu metodologiju, jer su zbog izmjene Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive i umanjenja osnovice za obračun ORKG na aktivu klasificiranu u kategoriju A-dobra aktiva, ORKG po novoj metodologiji manje za 8,5 miliona KM. Sa 31.12.2011. godine osam banaka je uključilo tekuću revidiranu dobit u obračun dopunskog kapitala u iznosu od 62,6 miliona KM, dok kod šest banaka, koje su ostvarile dobit u ukupnom iznosu od 10,8 miliona KM, nije uključena u kapital.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 31. 12. 2011. godine iznosila 19,4 miliona KM, što je razlika između ukupno obračunatih rezervi po regulatornom zahtjevu i zbira iznosa ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama, i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Na kraju poslovne godine organi banke su u obavezi da prilikom donošenja odluke o raspodjele dobiti osiguraju pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu prije isplate dividendi (osim na prioritetne dionice) ili bilo kojih drugih isplata iz dobiti, ili iz raspoloživih kapitalnih rezervi koje se mogu koristiti za tu namjenu.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao i regulatorni, zbog uticaja navedenih izmjena propisa i primjene MRS-a i uključivanja revidirane dobiti za 2011. godinu, povećan za 2% ili 41 milion KM i sa 31. 12. 2011. godine iznosi 2,1 milijardu KM.

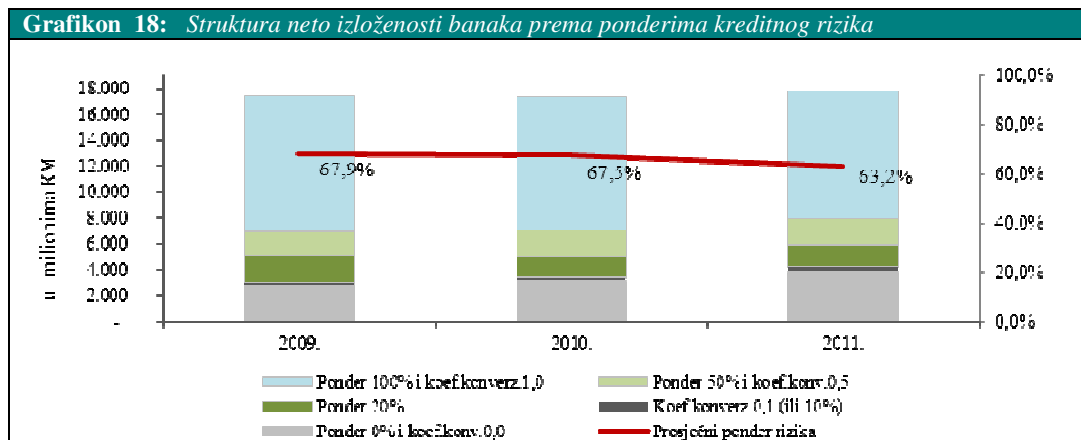
Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31. 12. 2011. godine iznosila je 13,1%, što je na istom nivou kao i na kraju 2010. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²² banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 12. 2011. godine iznosio 17,1% što je za 0,9 procentna poena više nego na kraju 2010. godine, a razlog je smanjenje ukupnih ponderisanih rizika za 4% ili 473 miliona KM, te povećanje neto kapitala za 2% ili 41 milion KM.

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 19: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.365.860	17.354.697	17.743.664	100	102
1 Aktiva bilansa stanja	14.996.473	14.887.124	14.917.399	99	100
2. Vanbilansne pozicije	2.369.387	2.467.573	2.826.265	104	115
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	2.818.501	3.147.567	3.721.678	112	118
Ponder 20%	2.035.902	1.640.802	1.674.585	81	102
Ponder 50%	50.633	42.576	83.165	84	195
Ponder 100%	10.091.437	10.056.179	9.437.971	100	94
Koef.konverzije 0,0	0	0	54.529	N/a	N/a
Koef.konverzije 0,1	218.339	220.264	445.006	101	202
Koef.konverzije 0,5	1.813.163	1.923.685	1.938.449	106	101
Koef.konverzije 1,0	337.885	323.624	388.281	96	120
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.790.234	11.713.116	11.216.477	99	96
Prosječni ponder rizika	67,9%	67,5%	63,2%	N/a	N/a

Iako je ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira u 2011. godini povećana za 2% ili 389 miliona KM, na što je najviše uticao rast vanbilansnih stavki (uglavnom s koeficijentom konverzije 0,1), rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je suprotan smjer, odnosno pad od 496 miliona KM (sa 11,71 milijardu KM na 11,22 milijarde KM), a dva su osnovna razloga: zbog izmjene regulative povećane su stavke koje se ponderišu ponderom nula uz istovremeno smanjenje stavki koje se ponderišu ponderom 100%, te restrukturiranje kreditnog portfolija kod jedne banke, odnosno smanjenje neto kredita po tom osnovu za cca 360 miliona

²² Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

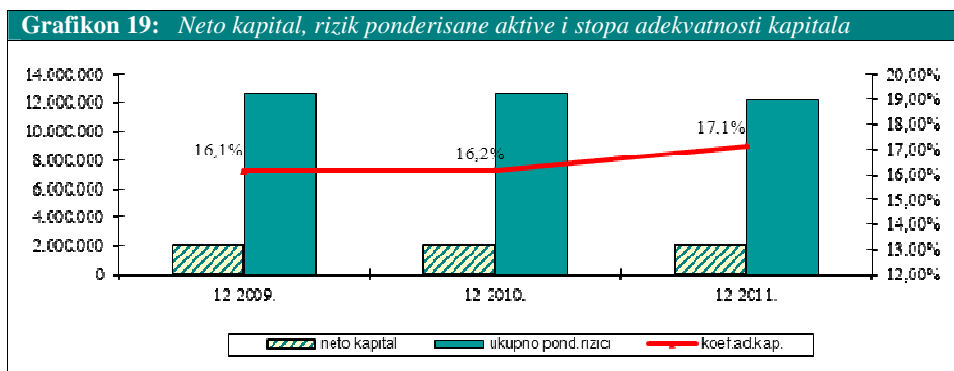
KM, što je neutralisano rastom kreditnog portfolija kod ostalih banaka. Promjena metodologije isključivo se reflektirala na ponderisane stavke aktive, tako da je po prethodnoj metodologiji rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata sa 31. 12. 2011. godine veći za 504 miliona KM i iznosi 11,72 milijarde KM. S druge strane, ponderisani operativni rizik (POR) je povećan za 23 miliona KM (iznosi 966 miliona KM), što je sve zajedno rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderisanih rizika za 4% ili 473 miliona KM.

Na kraju 2011. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u periodu prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

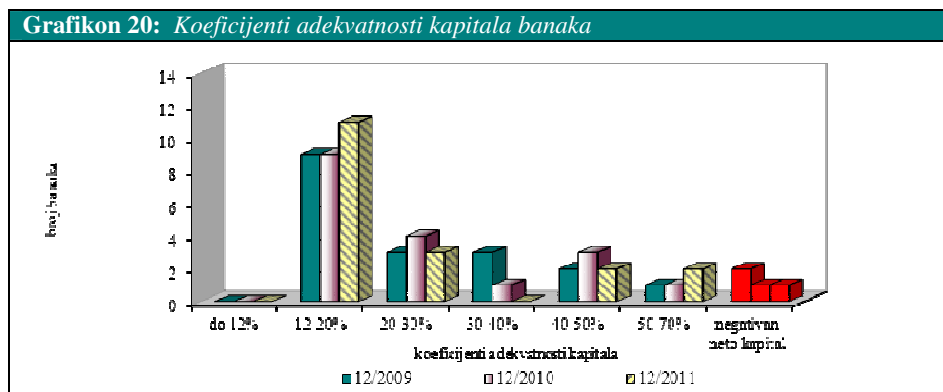
- 000 KM-

O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.		INDEKS		
			Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	6(3/2)	7(4/3)	8(5/3)
1	2	3	4	5			
1. NETO KAPITAL	2.046.414	2.045.886	2.087.234	2.154.666	100	102	105
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.790.234	11.713.116	11.216.477	11.720.303	99	96	100
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932	965.932	107	102	102
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.673.162	12.655.823	12.182.409	12.686.235	100	96	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,1%	16,2%	17,1%	16,9%	101	106	104

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31.12.2011. godine iznosi 17,1%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost

ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 31.12.2011. godine, 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom ima koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti kapitala. Prema analitičkim podacima na kraju 2011. godine pet banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine, u rasponu od 1,9 do 7,4 procentna poena, dok je kod 13 banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 11 banaka ima stopu između 13,7% i 19,7%,
- šest banaka ima stopu između 23,2% i 53,2%,
- jedna banka ima stopu 66,0%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankarskog sistema, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfolija i rasta nenaplativih potraživanja, kapital banaka je pod pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počev od 31.12.2011. godine dužne sačinjavati i prezentirati finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.

Najvažnije promjene koje su imale značajan uticaj na pokazatelje kvaliteta aktive su:

- izmjene u pogledu evidentiranja E kategorije: aktiva i suspendirana kamata klasifikovana u kategoriju E i evidentirana u vanbilansnoj evidenciji preknjižena je u bilansnu evidenciju i izvještajno iskazana u bilansu stanja sa 31.12.2011. godine;
- izmijenjeni način formiranja rezervi za kreditne gubitke (dalje RKG) za rizične bilansne i

vanbilansne stavke. Po novoj metodologiji banke su obavezne procjenu vrijednosti svoje imovine vršiti u skladu sa MRS/MSFI i umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke, dok su regulatorne RKG zadržane kao obračunska kategorija;

- izmjena regulative FBA u dijelu koji se odnosi na definiranje stavki koje se klasifikuju, odnosno koje su izložene kreditnom riziku i stavki koje se ne klasifikuju.

Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala), koje su nastale kod prve procjene i vrednovanja finansijskih stavki banke u skladu s MRS 39 i MRS 37, kao razlika do tada formiranih RKG i ispravke vrijednosti i rezerviranja za vanbilansne stavke.

Ako je iznos obračunatih RKG po regulatornom zahtjevu veći od zbira iznosa ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama i već formiranih RKG, ovu utvrđenu razliku banke su obavezne da tretiraju kao nedostajuće RKG u skladu sa zahtjevom FBA. Navedeni iznos nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu predstavlja odbitnu stavku od kapitala banaka.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

U cilju boljeg razumijevanja uticaja navedenih izmjena na pokazatelje kvaliteta aktive, u nastavku će za određene stavke i indikatore biti navedeni i podaci po prethodnoj metodologiji.

-u 000 KM-

Tabela 21: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u	
OPIS	31.12.2011.
1. RIZIČNA AKTIVA ²³	13.301.153
2. OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE	1.290.421
3. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA ZA VANB.STAVKE	1.037.061
4. POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	253.360
5. FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	292.214
6. NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	19.465
7. NERIZIČNE STAVKE	5.787.457
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.088.610

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²⁴ banaka u F BiH sa 31.12.2011. godine iznosila je 19,1 milijardu KM i u odnosu na kraj 2010. godine veća je za 6% ili jednu milijardu KM (po prethodnoj metodologiji ukupna aktiva iznosi 18 milijardi KM i manja je za 1% ili 127 miliona KM). Rizična aktiva iznosi 13,3 milijarde KM i veća je za 2% ili 247 miliona KM. Dva su ključna događaja uticala na rizičnu aktivu, s jedne strane povećanje od 681 milion KM (E kategorija) i smanjenje od 426 miliona KM (efekti izmjene regulative kod definiranja stavki koje se klasifikuju). Ako isključimo navedene efekte, rizična aktiva bi po prethodnoj metodologiji

²³ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 173.301 h/KM osiguranih novčanim depozitom.

²⁴ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

ostala na istom nivou. Međutim, treba uzeti u obzir i efekt restrukturiranja aktive kod jedne velike banke u sistemu koja je prenijela značajan iznos aktive na drugi pravni entitet i na taj način uticala na smanjenje rizične aktive za četiri procentna poena.

Nerizične stavke iznose 5,8 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s vanbilansom i veće su za 15% ili 752 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog izmjene regulative (stavki aktive koje se ne klasifikuju), koja je uticala na povećanje nerizičnih stavki za 871 milion KM (bilans za 426 miliona KM, a vanbilans za 445 miliona KM), kao i smanjenje stavki koje su i ranije bile nerizične za cca 119 miliona KM. Po prethodnoj metodologiji iste bi imale pad od 2%.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama jedna milijarda KM. Razlika od 253 miliona KM je iznos potrebnih regulatornih rezervi, koje se upoređuju s već formiranim regulatornim rezervama iz dobiti (na nivou sistema iznose 292 miliona KM) kod svake pojedinačne banke, što je rezultiralo nedostajućim iznosom regulatornih rezervi²⁵ od 19 miliona KM²⁶, koji su banke dužne pokriti iz tekuće dobiti prilikom raspodjele dobiti za 2011. godinu ili iz ostalih rezervi koje se mogu koristiti za tu namjenu.

Tabela 22: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

OPIS	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.			Strukt. %		
			Po novoj metod.	Strukt. %	Po prethodnoj metod.			
1.	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
Krediti	9.244.429	86,4	9.292.751	85,2	9.276.630 ²⁷	87,1	101	100
Kamate	51.348	0,5	108.647	1,0	56.669	0,5	212	110
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	935.014	8,6	401.810	3,8	165	71
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	728	0,0	4486	132
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,6	446.167	4,2	42	109
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.474	3,4	470.957	4,4	87	110
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.903.746	100,0	10.652.961	100,0	102	100
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		4.864.323		105	97
3.BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.194.021		15.517.284		103	99
4.RIZIČNI VANBILANS	2.352.092		2.397.407		2.392.674		102	102
5.NERIZIČNI VANBILANS	0		497.182		52.180		n/a	n/a
6.UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.444.854		123	104
7.RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.053.738		13.301.153		13.045.635		102	100
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		4.916.503		115	98
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	18.089.002		19.088.610		17.962.138		106	99

Bruto bilansna aktiva²⁸ iznosi 16,2 milijarde KM, veća je za 3% ili 457 miliona KM (po prethodnoj metodologiji pad od 1%), a rizična bilansna aktiva iznosi 11 milijardi KM što je 67,3% bruto bilansne aktive, veća je za 2% nego na kraju 2010. godine (po prethodnoj metodologiji je ista). Nerizična bilansna aktiva iznosi 5,3 milijarde KM sa rastom od 5% ili 255 miliona KM (po prethodnoj metodologiji pad od 3%). Vanbilansne rizične stavke i po novoj i

²⁵ Nedostajući iznos regulatornih rezervi uključuje samo iznos iskazan kao pozitivna razlika između potrebnih i formiranih RKG.

²⁶ Odbitna stavka u obračunu regulatornog kapitala.

²⁷ Isključen iznos kredita od 119.860 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

²⁸ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

prethodnoj metodologiji iznose 2,4 milijarde KM i veće su za 2% u odnosu na 2010. god. Nerizični vanbilans iznosi 497 miliona KM (po prethodnoj metodologiji iznosi 52 miliona KM).

Nakon negativnih trendova u 2009. i 2010. godini u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, zbog uticaja krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenja potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka, blagi rast kredita iz druge polovine 2010. godine je nastavljen i u 2011. godini. Krediti su sa 31. 12. 2011. godine iznosili 10,4 milijarde KM i veći su za 4,3% ili 432 miliona KM s učešćem u aktivni od 68,6%, što je za 2,4 procentna poena više u odnosu na kraj 2010. godine.

Međutim, ako se isključi efekt primjene MRS-a 39, odnosno E kategorija (otpisani krediti) koja je preknjižena iz vanbilansa u bilans banaka, krediti bilježe pad od 2% ili 183 miliona KM, s učešćem u aktivni od 65,4%. Na navedeni pad kredita najviše je uticala jedna velika banka u sistemu, čije je smanjenje kredita imalo negativan efekt na stopu rasta kredita na nivou sistema od sedam procentnih poena. Ukoliko bi se isključio uticaj navedene banke, koji je, s druge strane, imao pozitivan efekt na pokazatelje kvaliteta aktive, za preostali dio banaka koeficijenti kvaliteta aktive i dalje imaju trend pogoršanja kroz rast nekvalitetnih kredita, ali u znatno manjem obimu nego prethodne godine.

U 2011. godini plasirano je ukupno 5,6 milijardi KM novih kredita, što je 13% ili 665 miliona KM više u odnosu na 2010. godinu. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 69%, a na stanovništvo 28,6%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je neznatno promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2010. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 49%, a kratkoročnih 51% (31.12.2010: isto učešće od 50%).

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna finansijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može negativno da se odrazi na rejting banaka-kćerki, a samim tim i da oslabi rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijarda KM imaju učešće od 59% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 23: Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Po novoj metod.		Po prethodnoj metod.			
			Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	125.827	1,3	100	100
Javna preduzeća	238.105	2,4	257.547	2,5	257.547	2,6	108	108
Privatna preduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.917.787	47,2	4.561.721	46,6	102	95
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	16.411	0,2	149	149
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	40.978	0,4	110	110
Gradani	4.733.198	47,4	5.041.388	48,4	4.783.066	48,8	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	13.479	0,1	65	65
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	9.799.029	100,0	104	98

S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim preduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu, nakon što su u 2010. godini i u I kvartalu 2011. godine bilježili pad od 1%. U

odnosu na kraj 2010. godine krediti dati privatnim preduzećima su veći za 2% ili 102 miliona KM (po prethodnoj metodologiji pad od 5% ili 254 miliona KM zbog isključenja E kategorije i već spomenutog efekta restrukturiranja kod jedne banke od 527 miliona KM za koliko su smanjeni krediti ovom sektoru), iznose 4,9 milijardi KM ili 47,2% ukupnih kredita (na kraju 2010. godine 48,2%). Krediti dati stanovništvu povećani su za 6% ili 308 miliona KM (po prethodnoj metodologiji rast je 1% ili 50 miliona KM), iznose pet milijardi KM, što je učešće od 48,4% (na kraju 2010. godine 47,4%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31.12.2011. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za finansiranje potrošnih dobara²⁹, sa 72% na 73%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 25% na 24%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim preduzećima 56% ukupnih kredita datih ovim sektorima (na kraju 2010. godine stanovništvo 65,4%, privatna preduzeća 59%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 66% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 290 miliona KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 33% ili 3,4 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 147 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 119 miliona KM ili 81%, CHF: 15 miliona KM ili 10%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 305 miliona KM iznosi 3% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije³⁰ dati su u sljedećoj tabeli.

²⁹ Uključeno kartično poslovanje.

³⁰ U skladu sa članom 22. stav (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

Tabela 24: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.							
				Po novoj metod.			Po prethodnoj metod.				
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/2)
A	10.477.329	80,3	209.555	10.593.224	79,6	211.862	11.019.176	84,5	220.384	101	105
B	1.645.750	12,6	132.048	1.365.077	10,3	115.911	1.365.077	10,5	116.124	83	83
C	471.505	3,6	113.962	282.081	2,1	67.798	282.081	2,1	67.798	60	60
D	455.303	3,5	258.297	375.474	2,8	209.551	375.474	2,9	209.551	82	82
E	3.851	0,0	3.851	685.297	5,2	685.299	3.827	0,0	3.827	n/a	99
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.301.153	100,0	1.290.421	13.045.635	100,0	617.684	102	100
Klasifikovana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.707.929	20,4	1.078.559	2.026.459	15,5	397.300	105	79
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.342.852	10,1	962.648	661.382	5,1	281.176	144	71
Nerizična akt. ³¹	5.035.264			5.787.457			4.916.503			115	98
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.088.610			17.962.138			106	99

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u 2011. godini zabilježeno blago pogoršanje kvaliteta aktive, a razlog je isključivo uključivanje stavki klasifikovanih u E kategoriju. Međutim, ako se isključe efekti izmjene metodologije, može se uočiti značajno poboljšanje pokazatelja kvaliteta aktive. Najveći uticaj imala je jedna velika banka, koja je procesom restrukturiranja aktive prenijela značajan iznos nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet, i na taj način smanjila na nivou sistema sljedeće pokazatelje učešća u rizičnoj aktivi: klasifikovane i nekvalitetne aktive za tri procentna poena i PKG za 1,4 procentna poena. Kod ostalih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno pet banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora (bez E kategorije šest banaka), a šest banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora (bez E kategorije tri banke).

Klasifikovana aktiva je sa 31.12.2011. godine iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,3 milijarde KM (31.12.2010. godine: 2,6 milijardi KM i 931 milion KM). Po prethodnoj metodologiji iznose dvije milijarde KM, odnosno 661 milion KM.

Klasifikovana aktiva (B-E) je veća za 5% u odnosu na prethodnu godinu, B kategorija je smanjena za 17% ili 281 milion KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) povećana za 44% ili 412 miliona KM. Ako isključimo efekte primjene nove metodologije, i klasifikovana i nekvalitetna aktiva su manje za 21%, odnosno za 29%, isključivo zbog navedenog efekta prijenosa nekvalitetne aktive kod jedne banke.

Kao rezultat navedenog, indikatori kvaliteta aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivi su blago pogoršani u odnosu na kraj 2010. godine. Koeficijent klasifikovane i rizične aktive iznosi 20,4% što je za 0,7 procentnih poena više nego na kraju 2010. godine. Ako se podaci za 2010. godinu prilagode i uključi E kategorija, navedeni koeficijent iznosi 23,8%, tako da je realno na kraju 2011. godine niži za 3,4 procentna poena. Učešće klasifikovane aktive, bez E kategorije, u rizičnoj aktivi na kraju 2011. godine iznosi 15,5% (12/10:19,7%).

³¹ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

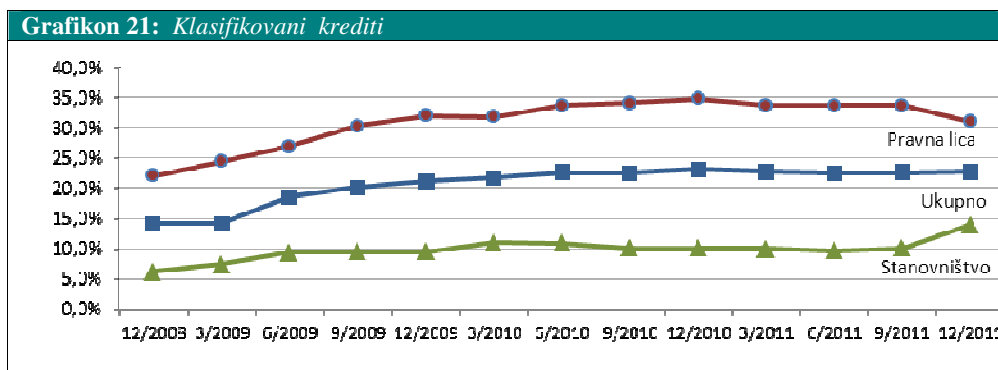
Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 31. 12. 2011. godine ovaj koeficijent je također blago pogoršan i iznosio je 10,1%, što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2010. godine veći je za 2,9 procentnih poena. Ako se podaci za 2010. godinu prilagode i uključi E kategorija, navedeni koeficijent iznosi 11,8%, tako da je realno na kraju 2011. godine niži za 1,7 procentnih poena. Ako se analizira trend nekvalitetne aktive bez E kategorije, navedeni koeficijent je bolji i iznosi 5,1% (12/10:7,1%). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 10,5%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim licima.

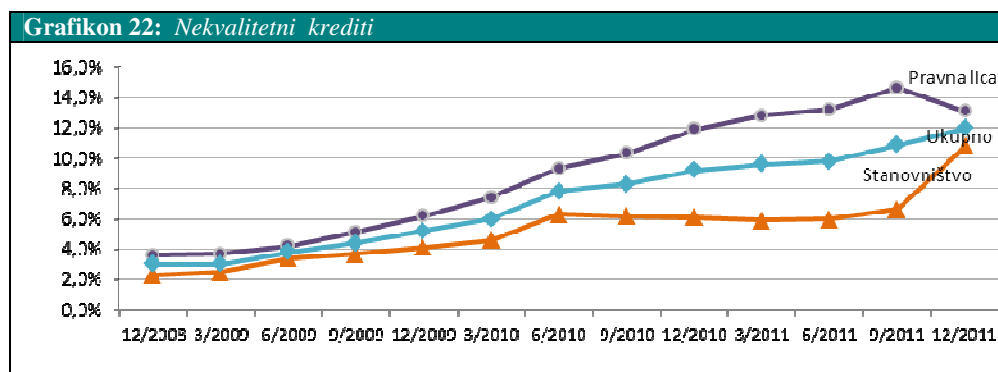
Tabela 25: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS
	31.12.2010.						31.12.2011.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Učešće	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Učešće	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.257.408	89,95	3.422.650	65,21	7.680.058	76,94	4.333.709	85,97	3.704.037	68,95	8.037.747	77,19	105
B	185.851	3,93	1.201.981	22,94	1.387.832	13,90	164.303	3,26	961.222	17,89	1.125.525	10,81	81
C	125.114	2,65	336.038	6,36	461.152	4,62	128.579	2,55	143.050	2,66	271.628	2,61	58
D	164.826	3,47	288.042	5,49	452.868	4,54	156.475	3,10	207.653	3,87	364.128	3,49	80
E	1	0,00	0	0,00	1	0,00	258.322	5,12	356.066	6,63	614.388	5,90	n/a
UKUPNO	4.733.200	100,0	5.248.711	100,0	9.981.911	100,00	5.041.388	100,0	5.372.028	100,0	10.413.416	100,00	104
Klas. kred. B-E	475.792	10,05	1.826.061	34,79	2.301.853	23,06	707.679	14,04	1.667.991	31,04	2.375.669	22,81	103
Nekv. kred C-E	289.941	6,13	624.080	11,89	914.021	9,16	543.376	10,78	706.769	13,16	1.250.144	12,00	137
		47,42		52,58		100,00		48,39		51,61		100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		20,67		79,33		100,00		29,79		70,21		100,00	
Nekvalitetna C-E		31,72		68,28		100,00		43,46		56,54		100,00	
Kategorija B		13,39		86,61		100,00		14,60		85,40		100,00	

Zbog preknjižavanja E kategorije (otpisani krediti) iz vanbilansa u bilans banaka indikatori kvaliteta aktive su lošiji u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu, posebno učešće nekvalitetnih kredita, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 37% ili 336 miliona KM i to pravnih lica za 13% ili 83 miliona KM i stanovništva za 87% ili 253 miliona KM, a što je dovelo do porasta učešća nekvalitetnih kredita sa 9,16% na 12%, te negativno uticalo na ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfolija. Po prethodnoj metodologiji (bez E kategorije) pokazatelji su znatno bolji, odnosno učešće nekvalitetnih kredita iznosi 6,5% zbog pada nekvalitetnih kredita za 278 miliona ili 30% (uglavnom pravnih lica za 273 miliona KM ili 44%). Međutim, ponovo treba istaći ogroman uticaj jedne banke na ukupan bankarski sistem, odnosno na poboljšanje navedenih pokazatelja (izmiještanjem značajnog iznosa nekvalitetnih kredita na drugi pravni entitet), posebno na pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita koji je poboljšana za četiri procentna poena.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,4 milijarde KM, sa 31.12.2011. godine 31% ili 1,7 milijardi KM (po prethodnoj metodologiji 26,2% ili 1,3 milijarde KM) je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2010. godine 34,8% ili 1,8 milijardi KM), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od pet milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 14% ili 708 miliona KM, a po prethodnoj metodologiji 9,4% ili 449 miliona KM (na kraju 2010. godine 10,05% ili 476 miliona KM).

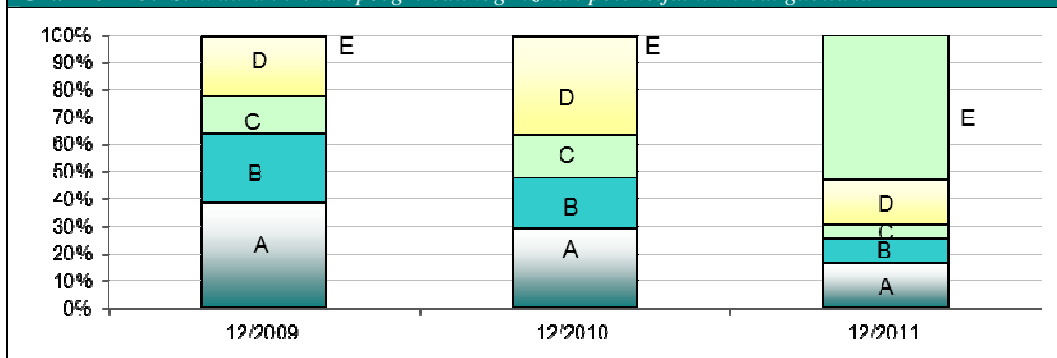

Od kredita plasiranih pravnim licima kao nekvalitetni krediti klasificirano je 13,2% ili 707 miliona KM (po prethodnoj metodologiji 7,0% ili 351 milion KM) od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2010. godine iznosili su 624 miliona KM, što je 11,89% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,8% ili 543 miliona KM, a po prethodnoj metodologiji su znatno manji (6% ili 285 miliona KM), što je skoro isto u odnosu na prethodnu godinu (31.12.2010. godine 6,13% ili 290 miliona KM). Blago pogoršanje ovog pokazatelja za oba sektora je rezultat primjene nove metodologije (E kategorija), dok je realno, ako se uporedi pokazatelj izračunat po prethodnoj metodologiji na kraju 2011. godine, evidentno značajno poboljšanje, na što je, kao što je više puta navedeno, najviše uticalo smanjenje nekvalitetnih kredita pravnih lica kod jedne banke.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 26: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.					
			Po novoj metod.		Po prethod.metod.			
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
A	209.555	29,2	211.862	16,4	220.384	35,7	101	105
B	132.048	18,4	115.911	9,0	116.124	18,8	88	88
C	113.962	15,9	67.798	5,3	67.798	11,0	59	59
D	258.297	36,0	209.551	16,2	209.551	33,9	81	81
E	3.851	0,5	685.299	53,1	3.827	0,6	n/a	99
UKUPNO	717.713	100,0	1.290.421	100,0	617.684	100,0	180	86

Grafikon 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2010. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su skoro dva puta veće (80% ili 573 miliona KM) i iznose 1,3 milijarde KM. Tri su ključna događaja koja su imala efekt na RKG: E kategorija koja je podignuta iz vanbilansa u bilans banaka, za koju se obračunata RKG u 100%-tnom iznosu i koja je povećala RKG za 681 milion KM, zatim izmjena regulative FBA, odnosno stavki aktive koja se smatra rizičnom, što je uticalo na smanjenje RKG za A kategoriju za 8,5 miliona KM, te već navedeni proces restrukturiranja aktive kod jedne banke koji je značajno uticao na smanjenje RKG. Uzimajući u obzir navedeno, RKG po prethodnoj metodologiji imaju pad od 14% ili 100 miliona KM: rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su veće za 5% ili 11 miliona KM, zbog rasta kreditnog portfolia od 5,8% ili 485 miliona KM (kod 18 banaka). RKG za B kategoriju, zbog smanjenja iste za 278 miliona KM, najviše reklasificiranjem u lošije kategorije, smanjene za 12% ili 16 miliona KM. Zbog pada nekvalitetne aktive (C i D kategorija) za 29% ili 270 miliona KM (po prethodnoj metodologiji), smanjene su i rezerve za ove najlošije kredite za 25% ili 95 miliona KM, isključivo zbog provedene transakcije kod navedene banke.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,1% i manji je za 0,7 procentnih poena u odnosu na 2010. godinu (po prethodnoj metodologiji je skoro tri puta manji i iznosi 3% i za 0,9 procentnih poena je manji u odnosu na kraj 2010. godine).

Sa 31.12.2011. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,5%, za C kategoriju 24,0%, D kategoriju 55,8% i E 100% (na kraju 2010. godine: B 8%, C 24,2%, D 56,7% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 27: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37				
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)			
	31.12.2011.			
	Stanovništvo	Pravna lica	UKUPNO	
1	2	3	4 (2+3)	5
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	n/a	n/a	13.301.153	100,0%
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	472.449	906.786	1.379.235	10,4%
a.1. bilansne stavke u defaultu	468.027	880.744	1.348.771	
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	4.422	26.042	30.464	
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	n/a	n/a	11.921.918	89,6%
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	n/a	n/a	1.037.061	100,0%
a) Ispravke vrijednosti za default	264.956	484.406	749.362	72,3%
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	263.482	479.052	742.534	
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	1.474	5.354	6.828	
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³²)	n/a	n/a	287.699	27,7%
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	5.041.388	5.372.028	10.413.416	100,0%
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	457.740	874.075	1.331.815	12,8%
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	4.583.648	4.497.953	9.081.601	87,2%
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	n/a	n/a	929.579	100,0%
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	254.744	446.548	701.292	75,4%
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	n/a	n/a	228.287	24,6%
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	56,1%	53,4%	54,3%	
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	-	-	2,4%	
Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima	9,1%	16,3%	12,8%	

Od ukupne rizične aktive na stavke u defaultu se odnosi 10,4% ili 1,4 milijarde KM (pravna lica 907 miliona KM, a stanovništvo 472 miliona KM), a na stavke aktive u statusu izmirenja obaveza (performing assets) 89,6% ili 11,9 milijardi KM. Ukupne ispravke vrijednosti iznose jednu milijardu KM, od toga se na stavke u default-u (status neizmirenja obaveza) odnosi 72,3% ili 749 miliona KM, a na stavke u statusu izmirenja 27,7% ili 288 milion KM (IBNR). Pokrivenost ispravkama vrijednosti stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) iznosi 54,3%, a stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) 2,4%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 7,8% rizične aktive, što je manje od pokazatelja pokrivenosti rizične aktive obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke koji iznosi 9,7%.

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima iznosi 12,8% (za pravna lica 16,3%, a za stanovništvo 9,1%), a svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi 10,4% i neznatno je veće

³² IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

od učešća nekvalitetne aktive po regulatoru (10,1%), što je rezultat internih metodologija kod većine banaka, koje prilikom procjene ispravki vrijednosti bilansnih stavki i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke, kao osnovu za procjenu koriste potraživanje na nivou klijenta, bez obzira što sva potraživanja nisu u potpunosti u statusu neizmirenja nego samo određene partije.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 12. 2011. godine 3.576 jemaca je ukupno otplatilo 14 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 80 miliona KM (3.122 kreditne partije), što je za 7% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2010. godine (15 miliona KM otplatila su 3.767 jemaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 101 milion KM-3.192 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 47 miliona KM (31. 12. 2010.: 63 miliona KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u 2011. godini smanjio iznos kredita koje otplaćuju jemci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jemaca, na što je najviše uticalo vraćanje jednog dijela iznosa otplate kredita na glavnog dužnika. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,45% i 0,25%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³³.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u 2011. godini, od ukupno primljenih 466 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 435 zahtjeva u ukupnom iznosu od 80 miliona KM ili 93%, što je za 37% manje u poređenju sa 2010 god. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 78 miliona KM, a na fizička lica dva miliona KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 539 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti za 2011. godinu u odnosu na ukupne kredite 31.12.2011. godine imaju učešće od svega 0,77% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procent iznosi 1,45%, dok je za sektor stanovništva 0,04%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim portfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

³³ “Službene novine F BiH”, br.2/10 i 1/12.

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2012. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 28: Transakcije s povezanim licima					
Opis	D A T I K R E D I T I ³⁴			I N D E K S	
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3
	1	2	3	4	5
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	29.191	84.600	131.962	290	156
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	470	375	400	80	107
Upravi banke	2.193	2.239	2.170	102	97
UKUPNO	31.854	87.214	134.532	274	154
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	5.137	22.653	29.818	441	132

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 54% zbog povećanja izloženosti kod dvije velike banke, a potencijalne obaveze su povećane za 32%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Kao što je i prethodno navedeno, dva su ključna događaja imala značajan uticaj na ukupne pokazatelje poslovanja bankarskog sistema: s jedne strane, nastupila je izmjena regulative, a s druge strane, implementiran je projekt restrukturiranja kreditnog portfolija kod jedne velike banke.

Efekti navedenih događaja na bilans uspjeha se mogu posmatrati u kontekstu poređenja nove i prethodne metodologije sa podacima za prošlu godinu, te analize realnosti trenda kretanja pokazatelja profitabilnosti za 2011. godinu. Konkretno, izmjenom regulative nastupile su sljedeće promjene vezane za profitabilnost:

- primjenom MRS-a 39 i MRS-a 37, ispravka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obaveze i ostala vrijednosna usklađivanja su trošak u bilansu uspjeha, dok su rezerve za kreditne gubitke u skladu sa regulatornim zahtjevom obračunska kategorija, odnosno njihovo formiranje nije više na teret (trošak) bilansa uspjeha;
- kamatni prihod koji se obračunava na nekvalitetnu aktivu priznaje se u skladu sa MRS/MSFI;
- strukturalna promjena za naplatu E kategorije (prema staroj metodologiji naplata ranije otpisanih potraživanja) više nije stavka koja se prikazuje u okviru ostalih operativnih prihoda, nego kao smanjenje rezervisanja, što se reflektira u bilansu uspjeha na poziciju troškovi ispravke vrijednosti.

Prema podacima iz finansijskog izvještaja koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz bilansa uspjeha za 2011. godinu, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 84 miliona KM, dok je prema revidiranim podacima za 2010. godinu ostvaren izuzetno visok gubitak u iznosu od 103 miliona KM.

³⁴ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

Najveći efekt na ostvarenje pozitivnog finansijskog rezultata na nivou bankarskog sistema jeste smanjenje visokog gubitka kod jedne banke (za cca 101 milion KM), koji je u 2010. godini bio za 36 miliona KM veći od gubitka na nivou sistema, zatim značajno povećanje dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale prošle godine (za 73 miliona KM), posebno kod dvije najveće banke u sistemu koje su nosioci profitabilnosti, te ostvarenje dobiti kod banaka koje su negativno poslovale (efekt 15 miliona KM). Analizirajući po kvartalima tokom 2011. godine pojedinačne banke, može se zaključiti da su do IV kvartala bila prisutna pozitivna kretanja u smislu rasta ostvarene dobiti kod većine banaka, dok je u posljednjem kvartalu ostvarena dobit znatno manja, posebno kod velikih banaka, dok je kod jedne banke gubitak značajno smanjen.

Ako analiziramo uticaj nove metodologije, treba istaći da je negativan, odnosno po prethodnoj metodologiji na nivou ukupnog sistema dobit iznosi 122 miliona KM, a razlika od 38 miliona KM, za koliko je manja dobit po novoj metodologiji, je neto rezultat iznosa efekta povećanja dobiti kod navedene banke od 53 miliona KM (po prethodnoj metodologiji rezerve za kreditne gubitke za kreditni portfolio koji je prenesen na drugi pravni subjekt bile bi prihod u bilansu uspjeha) i iznosa od 15 miliona KM za koliko se finansijski rezultat kod ostalih banaka razlikuje po prethodnoj metodologiji. Dakle, može se zaključiti da izmjena regulative nije imala značajan uticaj na finansijski rezultat najvećeg broja banaka, a samo kod jedne banke efekti su značajni.

Dok su kamatni prihodi zabilježili skroman rast, kamatni rashodi zabilježili su značajan pad što je rezultiralo povećanjem neto kamatnog prihoda koji je u potpunosti odredio rast ukupnog prihoda, što je i najvećim dijelom uticalo na poboljšanje profitabilnosti, dok je s druge strane zabilježeno smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine.

Positivan finansijski rezultat od 127 miliona KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 131% ili 72 miliona KM nego u 2010. godini. Prema prethodnoj metodologiji, pozitivan finansijski rezultat od 130 miliona KM ima 15 banaka i isti je više nego dvostruko veći ili 75 miliona KM nego u 2010. godini. Ovdje je neophodno istaći uticaj jedne banke kod koje je razlika u finansijskom rezultatu prema dvjema metodologijama u potpunoj suprotnosti (prema novoj metodologiji gubitak, prema prethodnoj dobit). Ta banka je implementirala projekt restrukturiranja, prijenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 43 miliona KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 73% ili 115 miliona KM u odnosu na 2010. godinu, dok je prema prethodnoj metodologiji gubitak u poslovanju u iznosu od osam miliona KM iskazan kod četiri banke i isti je manji za 95% ili 150 miliona KM. Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 29: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

Opis	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.			
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Po novoj metod.		Po prethodnoj metod.	
					Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	
Gubitak	-52.966	7	-157.933	5	-43.060	4	-7.617	4
Dobit	53.773	13	54.957	14	126.692	15	129.541	15
Ukupno	807	20	-102.976	19	83.632	19	121.924	19

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (126,7 miliona KM) 74% ili 93,8 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 50%, dok se u ukupnom gubitku od 43 miliona KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, sa učešćem aktive 9,7%, u sistemu nalazi na trećem mjestu, odnosi 87,5% ili 37,8 miliona KM (u istom periodu prošle godine gubitak te banke iznosio je 138,7 miliona KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno pet banaka ima lošiji finansijski rezultat (za dva miliona KM), dok 14 banaka ima bolji rezultat (za 189 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja) evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod velikih banaka koje su nosioci profitabilnosti, koje su ostvarile znatno veću dobit nego prošle godine.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 889 miliona KM (prema prethodnoj metodologiji 920 miliona KM), sa stopom rasta od 3% ili 29 miliona KM u odnosu na 2010. godinu. Ukupni nekamatni rashodi iznose 790 miliona KM (prema prethodnoj metodologiji 783 miliona KM), sa stopom pada od 17% ili 164 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Evidentno je intenziviranje kreditnih aktivnosti kod većine banaka tokom 2011. godine, što je rezultiralo rastom prosječnih kredita za 4%, međutim, s druge strane smanjenje prosječne kamatne stope na kredite rezultirao je na i dalje prisustvo stagnacije na nivou kamatnih prihoda. Naime, u 2011. godini ostvareni su kamatni prihodi u iznosu od 867 miliona KM, što je za 1% ili 10 miliona KM više nego 2010. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno sa 99,7% na 97,4%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su smanjeni za 1% ili devet miliona KM, a učešće sa 90,6% na 86,5% kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 7,92% na 7,53%. Prema prethodnoj metodologiji iznos kamatnih prihoda po kreditima je 747 miliona KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 4% ili 32 miliona KM. Na ovoj poziciji je evidentna razlika između dvije metodologije, a razlika se odnosi na efekt primjene MRS/MSFI (unwinding) kod četiri banke u iznosu od 23 miliona KM. U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (53%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji su u odnosu na prošlu godinu manji za 4%, a u ukupnom kreditnom portfoliju imaju učešće od 48%. Slijede prihodi od kamata na kredite date privatnim preduzećima sa učešćem od 44% i rastom od 1% u odnosu na prošlu godinu i učešćem u kreditnom portfoliju od 47%. Na osnovu ovoga se može zaključiti da je kreditni portfolio stanovništva još uvijek profitabilniji za banke i manje rizičan s obzirom na niži nivo nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2011. godini u prosjeku bile veće za cca 2,2 procentna poena od kamatnih stopa na kredite preduzećima. Značajan rast od 64% ili devet miliona KM imali su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, a njihovo učešće je povećano sa 1,7% na 2,6%.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali znatno veću stopu pada (10%) u odnosu na stopu rasta kamatnih prihoda (1%) Kamatni rashodi iznose 294 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 37,9% na 33,1%. Kamatni rashodi po depozitima, kao najveća stavka i relativno i nominalno u iznosu u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 14% ili 37 miliona KM što je rezultat prvenstveno smanjenja kamatnih stopa i na kratkoročne i na dugoročne depozite, te prosječnih kamatonosnih depozita za 0,6%. Prosječna kamatna stopa na depozite smanjena je sa 2,6% na 2,26%, dok je u 2009. godini iznosila 3,07%. Najveći pad kamatnih rashoda po depozitima zabilježen je kod stanovništva (13% ili 17,3 miliona KM). Nakon značajnog pada kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u istom periodu prošle godine (41%), što je bila posljedica kako redovnih otplata, tako i, manjim dijelom, prijevremenih, čemu su banke pribjegavale radi smanjivanja troškova uslijed visoke likvidnosti, u 2011. godini bilježe rast od 10% ili četiri miliona KM, sa neznatnim povećanjem učešća sa 5,1% na 5,4%.

Kao rezultat pada kamatnih rashoda (-10%) i kamatnih prihoda koji stagniraju (1%), neto kamatni prihod porastao je za 8% ili 41 milion KM i iznosi 572 miliona KM (po prethodnoj

metodologiji 549 miliona KM), s povećanim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 61,8% na 64,3% .

Operativni prihodi iznose 317 miliona KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 4% ili 12 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno je sa 38,2% na 35,6%. Prema prethodnoj metodologiji operativni prihodi iznose 371 milion KM, a razlika od 54 miliona KM je iznos naplaćenih ranije otpisanih potraživanja, koji po novoj metodologiji nije više stavka ostalih operativnih prihoda, nego se netira na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezervisanja). U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili šest miliona KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 790 miliona KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 17% ili 164 miliona KM, prvenstveno kao rezultat izrazitog smanjenja troškova ispravke vrijednosti, odnosno prema ranijoj metodologiji troškova rezervi za kreditne gubitke. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 111% na 89%.

Troškovi rezervi za kreditne gubitke imali su izuzetno visok rast u 2010. godini u odnosu na 2009. godinu (63%), dok su u 2011. godini, odnosno prema novoj metodologiji troškovi ispravke vrijednosti, nominalno i relativno imali značajan pad od 51% ili 196 miliona KM (i u poređenju prema prethodnoj metodologiji taj pad je također izražen: 53% ili 203 miliona KM), iznose 190 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda znatno je smanjeno sa 44,9% na 21,3%. Suprotan trend i kretanje imali su operativni troškovi, s rastom od 4% ili 18 miliona KM, od toga su troškovi fiksne aktive sa imali rast od 3% i iznose 158 miliona KM, a troškovi plaća i doprinosa rast od 3% i iznose 251 milion KM .

Broj zaposlenih na nivou bankarskog sistema je u poređenju sa 2010. godinom smanjen za 19, a s druge strane je aktiva banaka porasla za 115 miliona KM, te je aktiva po zaposlenom na razini sistema neznatno veća (za 1%).

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 30: Struktura ukupnih prihoda									
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS		
	Iznos	%	Po novoj metod.		Po preth.metod.		8 (4/2)	9 (6/2)	
			%	%	Iznos	%			
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)	
I Prihodi od kamata i slični prihodi									
Kamatonsni rač. depozita kod depoz.inst.	14.388	1,2	23.545	2,0	23.545	1,9	164	164	
Kreditni i poslovi lizinga	778.690	65,7	769.774	65,1	746.849	61,5	99	96	
Ostali prihodi od kamata	63.450	5,4	73.365	6,2	73.365	6,0	116	116	
UKUPNO	856.528	72,3	866.684	73,3	843.759	69,6	101	99	
II Operativni prihodi									
Naknade za izvršene usluge	204.173	17,2	210.795	17,8	210.795	17,4	103	103	
Prihodi iz posl. sa devizama	37.784	3,2	48.198	4,1	48.198	4,0	128	128	
Ostali operativni prihodi	86.616	7,3	57.547	4,8	111.768	9,2	66	129	
UKUPNO	328.573	27,7	316.540	26,7	370.761	30,5	96	113	
UKUPNI PRIHODI (I + II)	1.185.101	100,0	1.183.224	100,0	1.214.520	100,0	100	102	

Grafikon 24: Struktura ukupnih prihoda

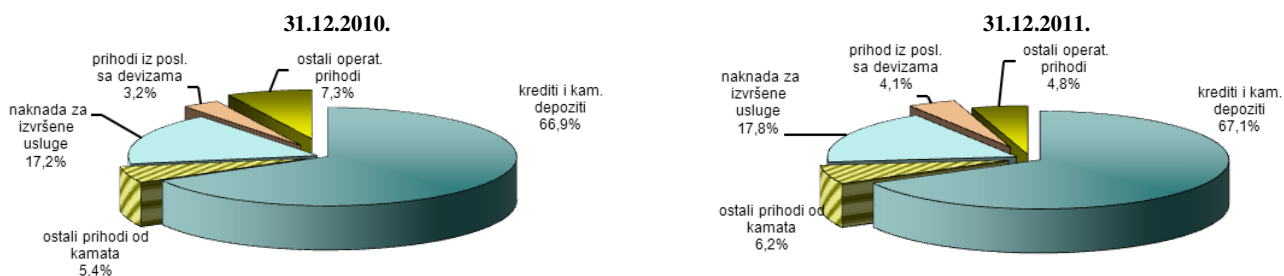
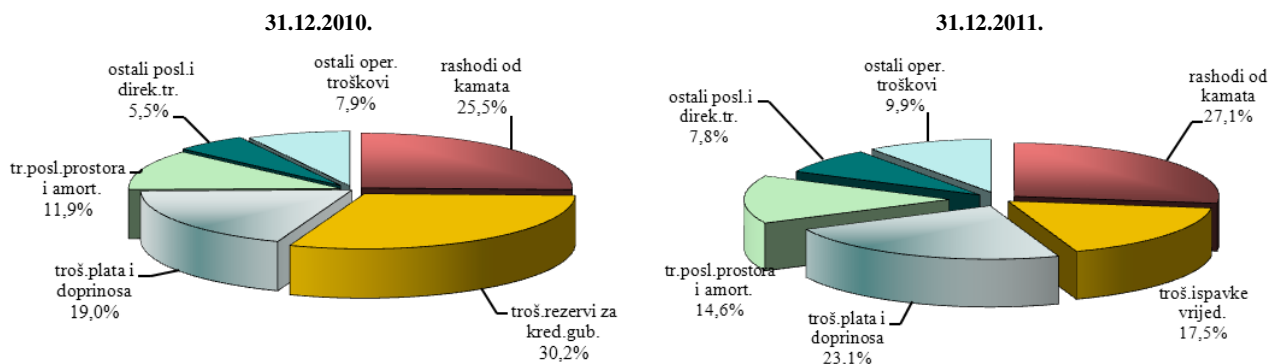

Tabela 31: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS	
			Po novoj metod.		Po preth.metod.			
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/2)
1	2	3	4	5	6	7		
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	266.893	20,9	230.224	21,2	230.224	21,4	86	86
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	43.536	3,4	47.831	4,4	47.831	4,5	110	110
Ostali rashodi od kamata	15.344	1,2	16.502	1,5	16.502	1,5	108	108
UKUPNO	325.773	25,5	294.557	27,1	294.557	27,4	90	90
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezervisanja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ³⁵	386.102	30,2	189.809	17,5	182.780	16,9	49	47
Troškovi plaća i doprinosa	242.690	19,0	250.783	23,1	250.783	23,3	103	103
Troškovi posl.prostora i amortizacija	152.737	11,9	157.786	14,6	157.786	14,7	103	103
Ostali poslovni i direktni troškovi	70.185	5,5	84.327	7,8	84.327	7,8	120	120
Ostali operativni troškovi	101.833	7,9	106.966	9,9	106.966	9,9	105	105
UKUPNO	953.547	74,5	789.671	72,9	782.642	72,6	83	82
UKUPNI RASHODI (I + II)	1.279.320	100,0	1.084.228	100,0	1.077.199	100,0	85	84

Grafikon 25: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tabelama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

³⁵ Po prethodnoj metodologiji :Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

KOEFIČIJENTI	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	
			Po novoj metod.	Po preth.metod.
Dobit na prosječnu aktivu	0,01	-0,68	0,55	0,81
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,05	-6,15	4,77	6,96
Dobit na prosječni dionički kapital	0,07	-8,53	7,07	10,31
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,44	3,49	3,79	3,64
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	1,94	2,16	2,10	2,46
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,38	5,65	5,89	6,10
Poslovni i direktni rashodi ³⁶ /prosječna aktiva	2,01	3,00	1,82	1,77
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,33	3,27	3,42	3,42
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	5,34	6,27	5,23	5,19

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, može se zaključiti da je profitabilnost ukupnog sistema znatno bolja, ostvarenje dobiti u odnosu na prethodnu godinu kada je na nivou sistema iskazan visoki gubitak, rezultiralo je da su ključni pokazatelji profitabilnosti pozitivni: ROAA (zarada na prosječnu aktivu) iznosi 0,55% (prema ranijoj metodologiji 0,81%) i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) koji iznosi 7,07% (prema ranijoj metodologiji 10,31%). Isti indikatori prošle godine bili su negativni, zbog iskazanog visokog gubitka na nivou sistema od 103 miliona KM. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (5,89%) je također poboljšanja u odnosu na usporedni period prethodne godine (5,65%), zbog rasta ukupnog prihoda (3%) u odnosu od prosječnu aktivu koja je neznatno smanjena (1%). Treba istaći i znatno smanjenje poslovnih i direktnih rashoda po prosječnoj aktivi (sa 3,00% na 1,82%), što je posljedica znatnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke).

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će zavisiti od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo da bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih finansijskih sredstava u privredne tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom. Međutim, treba imati u vidu eventualan uticaj koji bi mogla imati najava austrijskog regulatora za banke „kćerke“ (tržišni udio austrijskih banaka u bankarskom sistemu FBiH iznosi 47%) da će u budućnosti rast kredita biti vezan za rast domaćih depozita. Navedeno bi izazvalo pojačanu konkurenciju banaka za domaćim depozitima, što bi u konačnici rezultiralo rastom cijena izvora sredstava sa direktnim pritiskom na profitabilnost banaka i aktivne kamatne stope.

Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time direktno utiče na njene performanse.

³⁶ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01.07.2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁷ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove bez obzira na kojoj teritoriji posluju, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procent na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁸.

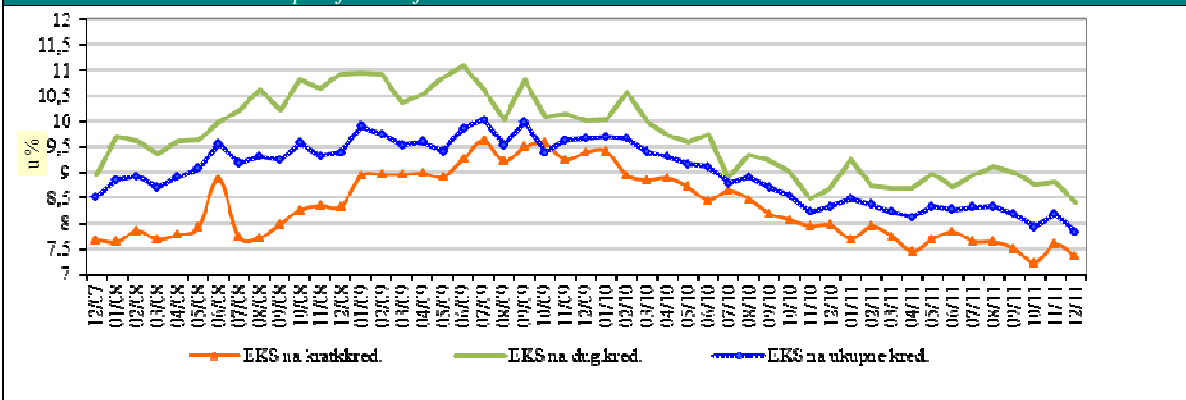
U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2009. godine, juni i decembar 2010. godine i 2011. godine

Tabela 33 : Ponderisane prosječne mjesečne NKS i EKS na kredite										
OPIS	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	8,55	9,39	7,90	8,45	7,51	7,96	7,27	7,86	6,78	7,36
1.1. Privredi	8,51	9,27	7,86	8,34	7,47	7,82	7,19	7,68	6,74	7,28
1.2. Stanovništvu	9,51	12,9	8,97	12,28	8,67	12,65	9,40	12,80	8,66	11,89
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	10,00	8,89	9,75	7,91	8,69	7,82	8,75	7,57	8,40
2.1. Privredi	8,46	9,15	8,40	8,90	7,34	7,82	7,17	7,67	6,96	7,59
2.2. Stanovništvu	10,21	11,32	9,35	10,56	8,79	10,05	8,26	9,46	8,25	8,51
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	8,82	9,66	8,40	9,10	7,72	8,33	7,55	8,31	7,14	7,83
3.1. Privredi	8,50	9,23	8,04	8,53	7,42	7,82	7,18	7,68	6,81	7,38
3.2. Stanovništvu	10,17	11,42	9,34	10,64	8,78	10,18	8,32	9,64	8,27	8,69

³⁷ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁸ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 26: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Trend pada ponderisanih EKS na kredite nastavljen je i u 2011. godini, sa kamatnim stopama nižim za oko 0,3 do 0,6 procentnih poena, uz prisutne blage oscilacije u toku godine. Ponderisana EKS u decembru 2011. godine je iznosila 7,83% što je najniža vrijednost ne samo u 2011. godini, nego i u posljednje četiri godine, dok je najviša u 2011. godini zabilježena u januaru 8,55%, sa značajnim oscilacijama u martu (pad od 0,23 procentna poena), te oktobru (pad od 0,25 procentnih poena).

Ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite u toku 2011. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,94 procentna poena, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,76 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u decembru 2011. godine iznosila je 7,36% i što je za 0,6 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2010. godine, a ako se posmatra vremenski niz od posljednje četiri godine, jedino je u oktobru 2011. godine zabilježena niža EKS (7,22%). Ponderisana EKS na dugoročne kredite je u decembru 2011. godine iznosila 8,4%, što je u odnosu na decembar 2010. godine manje za 0,29 procentna poena, i ujedno najniža u zadnje četiri godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³⁹, u 2011. godini imale su trend pada. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,82% iz decembra 2010. godine na nivo od 7,38% u decembru 2011. godine, a u zadnje četiri godine samo je u oktobru 2011. godine bila niža (7,23%). Kod dugoročnih kredita u 2011. godini pad je iznosio 0,23 procentna poena (sa 7,82% na 7,59%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale veći pad od 0,54 procentna poena (sa 7,82% na 7,28%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u decembru 2011. godine iznosi 8,69% što je za 1,49 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2010. godine, i ista je ujedno i najniža zabilježena kamatna stopa od decembra 2007. godine, dok je u 2011. godini najveća stopa od 10,63% zabilježena u januaru. EKS na dugoročne kredite plasirane istom sektoru je sa decembarskog nivoa 2010. godine od 10,05% u decembru 2011. godine smanjena na 8,51%.

³⁹ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

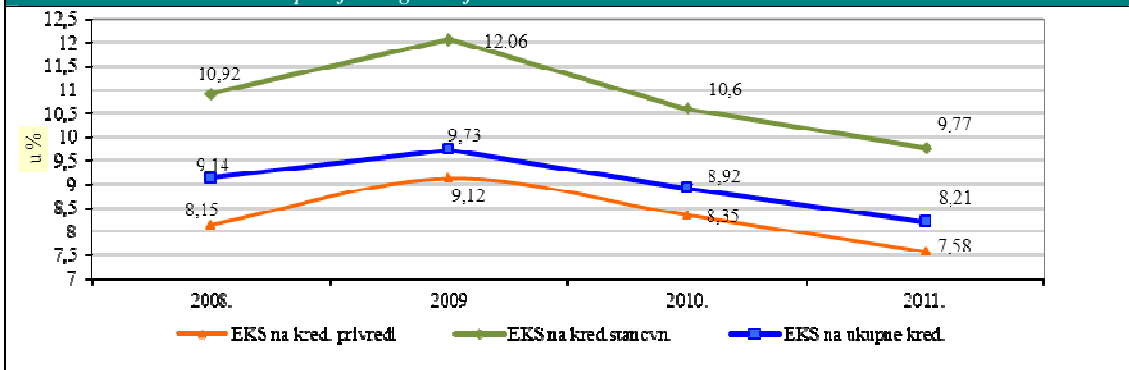
EKS na kratkoročne kredite u decembru 2011. godine iznosila je 11,89% što je za 0,76 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2010. godine.

Ako se analizira kretanje ponderisanih prosječnih godišnjih EKS na kredite⁴⁰ u periodu od zadnje četiri godine, nakon 2009. godine evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad, kako kod privrede, tako i kod stanovništva.

Tabela 34 : Ponderisane prosječne godišnje NKS i EKS na kredite

OPIS	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	8,00	8,52	9,21	7,94	8,49	7,04	7,61
1.1. Privredi	7,39	7,80	8,52	9,11	7,92	8,35	6,97	7,45
1.2. Stanovništvu	11,41	14,50	10,00	13,15	9,07	12,79	9,08	12,41
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	9,99	9,51	10,55	8,46	9,35	7,97	8,84
2.1. Privredi	8,22	8,73	8,29	9,17	7,90	8,35	7,39	7,89
2.2. Stanovništvu	9,81	10,76	10,68	11,97	9,12	10,48	8,45	9,62
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	8,46	9,14	8,90	9,73	8,20	8,92	7,49	8,21
3.1. Privredi	7,70	8,15	8,46	9,12	7,92	8,35	7,09	7,58
3.2. Stanovništvu	9,88	10,92	10,62	12,06	9,11	10,60	8,49	9,77

Grafikon 27: Ponderisane prosječne godišnje EKS na kredite

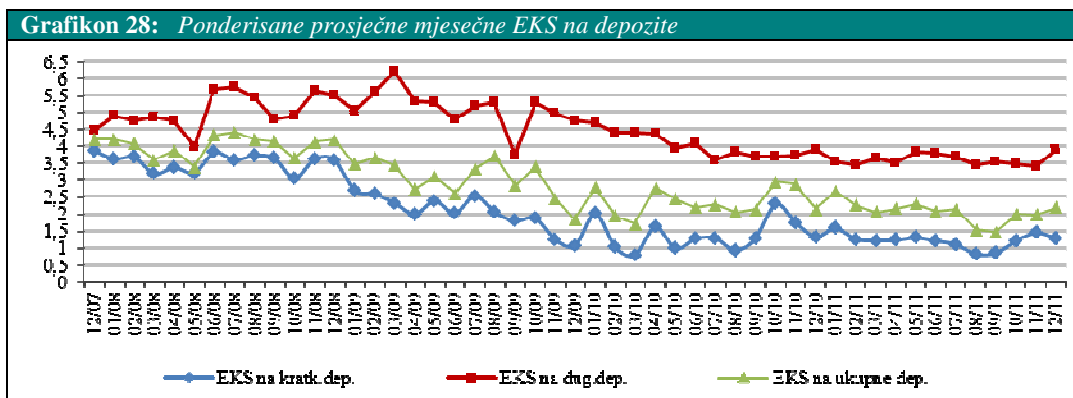

Ponderisane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

Tabela 35 : Ponderisane prosječne mjesečne NKS i EKS na depozite

OPIS	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,06	1,06	1,26	1,26	1,31	1,32	1,21	1,20	1,28	1,28
1.1. do tri mjeseca	0,72	0,72	0,39	0,39	0,97	0,97	1,01	1,01	0,91	0,91
1.2. do jedne godine	2,90	2,91	3,25	3,26	2,61	2,63	2,53	2,51	2,74	2,74
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	4,75	4,77	4,08	4,09	3,89	3,92	3,78	3,81	3,88	3,91
2.1. do tri godine	4,72	4,74	3,86	3,87	3,78	3,80	3,64	3,65	3,73	3,75
2.2. preko tri godine	5,12	5,13	5,45	5,47	4,48	4,57	4,52	4,61	4,56	4,61
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	1,82	1,83	2,19	2,19	2,13	2,14	2,05	2,06	2,17	2,18

⁴⁰ Metodologija izračuna prosječnih ponderisanih godišnjih EKS (za 12 mjeseci) je ista kao i EKS na mjesečnom nivou.

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2010. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u decembru 2011. godine povećana je za neznatnih 0,04 procentnih poena (sa 2,14% na 2,18%). Ponderisana EKS na kratkoročne depozite u 2011. godini bilježi kretanja unutar 0,77 procentnih poena, sa najvećom stopom u januaru u iznosu od 1,58%, te najnižom u septembru kada je iznosila 0,81%, dok je u decembru 2011. godine iznosila 1,28% (decembar 2010.: 1,32%).

Ako se analizira kretanje kamatne stope na kratkoročne depozite po ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi pad od 0,06 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine, i ista iznosi 0,91%. Na depozite oročene do jedne godine prosječna kamatna stopa iznosi 2,74% što je za 0,11 procentnih poena više u odnosu na decembar 2010. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite, pored blagih oscilacija tokom 2011. godine unutar 0,53 procentna poena, ostala je gotovo nepromijenjena i iznosi 3,91% (decembar 2010.: 3,92%).

Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 3,75% što predstavlja smanjenje od svega 0,05 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2010. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u decembru 2011. godine iznosi 4,61% što je za niskih 0,04 procentna poena više od decembra 2010. godine kada je ista iznosila 4,57%. Posmatrano sektorski i po ročnosti, veće oscilacije zabilježene su kod kamatnih stopa na depozite vlade i vladinih institucija oročenih do tri godine (decembar 2010.: 0,0%, decembar 2011.: 4,98%), dok su kod depozita oročenih preko tri godine najznačajnije oscilacije zabilježene kod EKS na depozite banaka i drugih finansijskih organizacija (decembar 2010.: 5,22%, decembar 2011.: 3,59%).

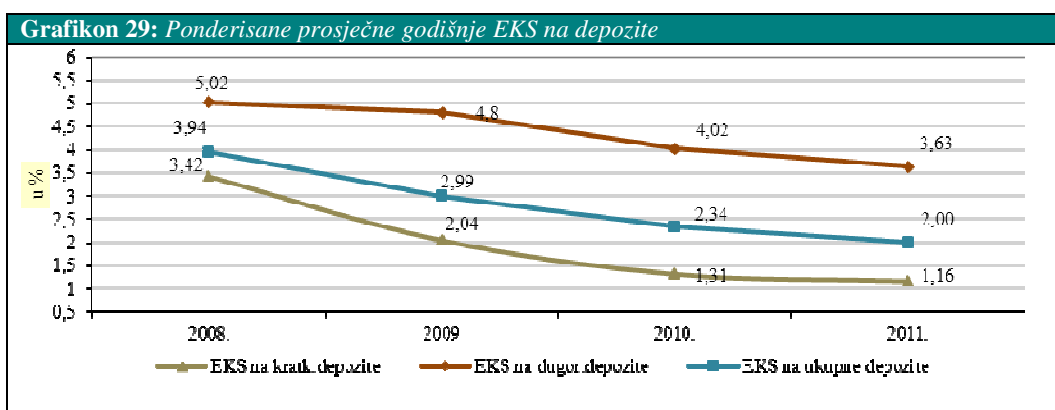
Prosječna EKS na depozite stanovništva u decembru 2011. godine iznosi 3,07% i veća je za 0,13 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine, sa najnižom stopom zabilježenom u junu od 2,57%, dok je najviša zabilježena u julu od 3,22%. Kod privrede, stope su niže, u decembru 2011. godine iznosila je 1,28%, što je niže za 1,27 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine. U toku 2011. godine, najniži nivo od 0,69% bio je u augustu, a najviši nivo od 2,77% zabilježen je u januaru.

Razlika u EKS privrede i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita. Naime, depoziti privrede se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ukoliko posmatramo ponderisane prosječne godišnje kamatne stope na depozite, uvidom u pregled istih u zadnje četiri godine, evidentan je pad, i kod kamatnih stopa na dugoročne i kratkoročne depozite.

Tabela 36 : Ponderisane prosječne godišnje NKS i EKS na depozite

OPIS	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	3,41	3,42	2,02	2,04	1,31	1,31	1,16	1,16
1.1. do tri mjeseca	3,39	3,40	1,59	1,60	0,60	0,60	0,87	0,87
1.2. do jedne godine	3,47	3,48	3,76	3,79	2,79	2,79	2,53	2,53
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	5,00	5,02	4,77	4,80	4,00	4,02	3,59	3,63
2.1. do tri godine	4,93	4,95	5,25	5,29	3,90	3,92	3,47	3,50
2.2. preko tri godine	5,26	5,26	3,09	3,09	4,56	4,60	4,9	4,29
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	3,93	3,94	2,97	2,99	2,33	2,34	1,99	2,00

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 37 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,96	8,96	8,83	8,84	8,29	8,29	9,25	9,38	8,73	8,86
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,41	0,41	0,23	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u decembru 2011. godine iznosila je 8,86% (rast od 0,57 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine), a na depozite po viđenju 0,18% , što je manje za 0,04 procentna poena u odnosu na decembar 2010. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, najvažniji i najsloženiji segment bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od

ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaći da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo i u 2011. godini, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, plaćanja kreditnih obaveza, rasta nenaplaćenih potraživanja, te blagog pogoršanja ročne strukture izvora. Uprkos tome, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni te dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza. Međutim, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Pored navedenog, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeća instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2011. godine najveće učešće od 72,7% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane

dugove⁴¹ s učešćem od 10,1%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija⁴², a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto manjim intenzitetom, nastavio i u 2011. godini.

- u 000 KM-

Tabela 38: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju	4.490.845	40,7	5.054.335	45,0	4.983.292	45,1	113	99
Do 3 mjeseca	322.763	2,9	344.926	3,1	433.030	3,9	107	126
Do 1 godine	833.089	7,5	1.085.115	9,6	756.233	6,8	130	70
1. Ukupno kratkoročni	5.646.697	51,1	6.484.376	57,7	6.172.555	55,8	115	95
Do 3 godine	3.292.619	29,8	2.832.507	25,2	3.222.092	29,2	86	114
Preko 3 godine	2.106.552	19,1	1.915.947	17,1	1.655.867	15,0	91	86
2. Ukupno dugoročni	5.399.171	48,9	4.748.454	42,3	4.877.959	44,2	88	103
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 55,8% i dugoročnih 44,2%. U odnosu na kraj 2010. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 1,9 procentnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 5% ili 312 miliona KM i istovremenog povećanja dugoročnih depozita za 3% ili 130 miliona KM. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 51,6% na 57,7% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 27,4% na 18,1% (razlog je smanjenje depozita „majke“ kod jedne banke za 440 miliona KM). U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 66,4% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je, zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja učešća za 0,7 procentnih poena, dok u periodu preko tri godine najveće učešće od 46% i dalje imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer prikazuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tabeli.

- u 000 KM-

Tabela 39: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju (do 7 dana)	4.597.259	41,7	5.377.075	47,9	5.184.070	46,9	117	96
7- 90 dana	819.715	7,4	776.732	6,9	917.917	8,3	95	118
91 dan do jedne godine	2.654.201	24,0	2.240.255	19,9	2.219.223	20,1	84	99
1. Ukupno kratkoročni	8.071.175	73,1	8.394.062	74,7	8.321.210	75,3	104	99
Do 5 godina	2.427.463	22,0	2.214.874	19,7	2.330.117	21,1	91	105
Preko 5 godina	547.230	5,0	623.894	5,6	399.187	3,6	114	64
2. Ukupno dugoročni	2.974.693	26,9	2.838.768	25,3	2.729.304	24,7	95	96
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

⁴¹ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

⁴² Prema preostalom dospijeću

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 75,3%, te da ima trend blagog pogoršanja. Kratkoročni depoziti su imali pad od 1% ili 73 miliona KM, s povećanjem učešća za 0,6 procentnih poena, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 4% ili 109 miliona KM, uz smanjenje učešća sa 25,3% na 24,7%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (85% dugoročnih depozita i 21% ukupnih depozita). Ako se uporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 4,88 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31.12.2011. godine cca 2,15 milijardi KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 40: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	354.200	3,6	567.182	5,7	959.822	9,2	160	169
Kratkoročni krediti	2.159.008	22,0	2.129.184	21,3	2.285.804	22,0	99	107
Dugoročni krediti	7.283.592	74,4	7.285.545	73,0	7.167.790	68,8	100	98
UKUPNO KREDITI	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	102	104

U 2011. godini dugoročni krediti su smanjeni za 2% ili 118 miliona KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 7% ili 157 miliona KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 69% ili 393 miliona KM. Značajno povećanje dospjelih potraživanja je rezultat prelaska na novu metodologiju iskazivanja bilansnih pozicija u skladu sa zahtjevima MRS-a, odnosno preknjižavanja kredita u E kategoriji iz vanbilanse u bilansnu evidenciju na poziciju dospjelih potraživanja, a povećanje dospjelih kredita i posljedično ukupnih kredita je kompenzovano smanjenjem dijela dospjelog i nedospjelog portfelja kod jedne banke. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna preduzeća, 33% stanovništvo i 4% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 85,3% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 51,1%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 68,6% što je za 2,4 procentna poena više u odnosu na kraj 2010. godine, zbog blagog rasta kredita od 4% ili 432 miliona KM. Novčana sredstva su smanjena za 1% ili 66 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2010. godine, smanjeno je sa 29,5% na 28,8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu

regulativu sa 31.12.2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. Radi toga, u tabeli su prikazani uporedni podaci po novoj i prethodnoj metodologiji.

- u % -

Tabela 41: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	
		Po novoj metod.	Po preth. metod.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴³ / ukupna aktiva	30,2	29,0	29,4
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	50,8	49,1	49,0
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	68,1	69,5	69,5
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁴	79,0	84,2	79,2
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴⁵	77,6	82,8	77,9

Banke su u 2011. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

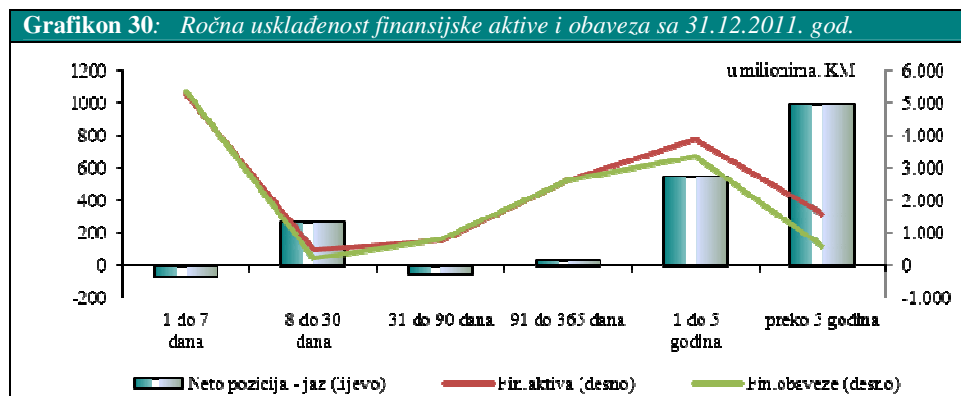
Tabela 42: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.789.107	3.887.490	3.759.486	103	97
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.341.965	3.585.319	3.550.990	107	99
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.431.143	6.128.941	6.013.102	113	98
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.086.229	1.225.788	1.202.620	113	98
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	543.114	612.894	601.310	113	98
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.702.878	2.661.702	2.556.866	98	96
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.798.851	2.972.425	2.949.680	106	99

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne finansijske aktive i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2010. godine.

⁴³ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁴ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁵ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Na kraju 2011. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 139 miliona KM. U odnosu na kraj 2010. godine kada je pozitivni jaz iznosio 18 miliona KM, to je povećanje od 121 milion KM, što je dovelo do rasta koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza na 102%.

Kratkoročna finansijska aktiva je povećana za 1,4% dok su kratkoročne finansijske obaveze ostale gotovo nepromijenjene. U kratkoročnoj finansijskoj aktivi porast od 2,7% ili 110 miliona KM je zabilježen kod kredita, od čega je najveći dio u intervalu do 180 dana, zatim vrijednosnih papira koji se drže do dospelja i aktive za trgovinu 41,1% ili 109 miliona KM, te ostale finansijske aktive 33% ili 48 miliona KM. Kod novčanih sredstava i depozita kod drugih depozitnih institucija zabilježen je pad od 2,1% ili 95 miliona KM, te novčanih plasmana 38,9% ili 43 miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospelja preko jedne godine je smanjena za 2,9% ili 165 miliona KM, najvećim dijelom zbog pada kredita od 2,4% ili 131 milion KM.

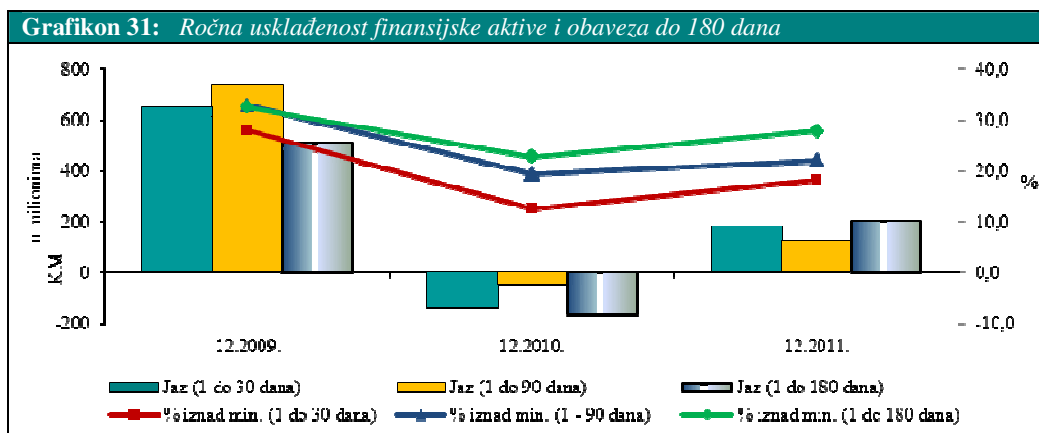
Na strani obaveza s rokom dospelja do jedne godine, depoziti su smanjeni za 1% ili 73 miliona KM, što je kompenzirano rastom subordinisanog duga za 83% ili 34 miliona KM i ostalih finansijskih obaveza za 30% ili 46 miliona KM. Obaveze s rokom dospelja preko jedne godine su smanjene za 6,2% ili 261 milion KM, na što je najviše uticaja imao pad depozita od 4% ili 109 miliona KM, uzetih kredita 9% ili 90 miliona KM i subordinisanog duga 30% ili 55 miliona KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospelja stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁶.

⁴⁶ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospelja do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospelja do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospelja do 90 dana u plasmane s rokom dospelja do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospelja do 180 dana u plasmane s rokom dospelja do 180 dana.

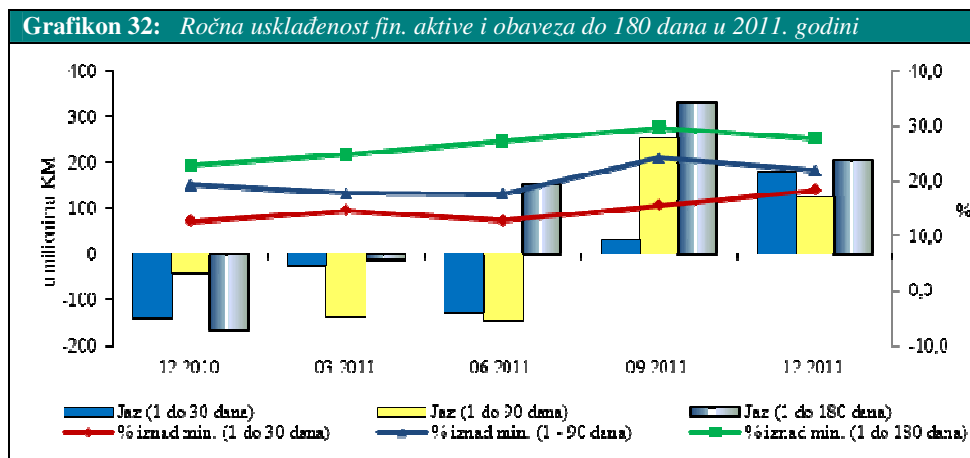
Tabela 43: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.719.878	5.674.836	5.741.184	99	101
2. iznos finansijskih obaveza	5.070.291	5.816.147	5.559.908	115	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	649.587	- 141.311	181.276	N/a	N/a
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8%	97,6%	103,3%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,8 %	12,6%	18,3%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.479.395	6.408.275	6.503.132	99	101
2. iznos finansijskih obaveza	5.745.023	6.450.887	6.377.523	112	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	734.372	- 42.612	125.609	N/a	N/a
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8 %	99,3%	102,0%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,8%	19,3%	22,0%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.469.752	7.343.882	7.511.493	98	102
2. iznos finansijskih obaveza	6.956.965	7.509.597	7.307.597	108	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	512.787	- 165.715	203.896	N/a	N/a
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,4%	97,8%	102,8%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,4%	22,8%	27,8%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31.12.2011. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

Nakon što je sa 31.12.2010. godine iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Tokom prvog kvartala 2011. godine iznos finansijskih obaveza u sva tri vremenska intervala do 180 dana bio je veći od iznosa finansijske aktive, dok je u drugom kvartalu došlo do blagog poboljšanja i finansijska aktiva je u intervalu do 180 dana bila nešto veća od finansijskih obaveza, najvećim dijelom kao posljedica povećanja stavki kredita i vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća prikazanih u vremenskom intervalu do 180 dana, uz istovremeno smanjenje stavki finansijskih obaveza, najvećim dijelom obaveza po uzetim kreditima. Tek je u trećem kvartalu (osmi i deveti mjesec) finansijska aktiva bila nešto veća u sva tri vremenska intervala do

180 dana, najvećim dijelom kao rezultat povećanja novčanih sredstava i plasmana bankama, dok su finansijske obaveze do 180 dana zadržane na približno istom nivou. U posljednjem kvartalu 2011. godine nije bilo značajnijih promjena, došlo je do blagog porasta finansijske aktive u sva tri vremenska intervala radi rasta novčanih sredstava, nešto više su rasle i finansijske obaveze do 180 dana što je sa 31.12.2011. godine dovelo do neznatno lošije pozicije likvidnosti do 180 dana, ali i bolje pozicije u intervalu do 30 dana.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje na zadovoljavajućem nivou. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenijeg priliva depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priliv likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA

je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁷ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.⁴⁸

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31.12.2011. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 14,9% ili 2,3 milijarde KM (na kraju 2010. godine 14,8% ili 2,2 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 49,8% ili 7,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine 53,6% ili 8,1 milijarda KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴⁹ i ukupno.

⁴⁷ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁸ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tabela 44: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)

Opis	31.12.2010.				31.12.2011.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.195	14,6	1.637	18,0	1.251	15,9	1.783	20,5	105	109
2. Krediti	72	0,9	104	1,1	70	0,9	93	1,1	97	89
3. Krediti s val. klauzulom	6.508	79,6	6.868	75,5	6.208	79,1	6.465	73,7	95	94
4. Ostalo	401	4,9	489	5,4	322	4,1	393	4,7	80	80
Ukupno (1+2+3+4)	8.176	100,0	9.098	100,0	7.851	100,0	8.734	100,0	96	96
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.552	71,6	6.424	74,1	5.369	71,3	6.034	73,4	97	94
2. Uzeti krediti	1.328	17,1	1.363	15,7	1.225	16,3	1.254	15,2	92	92
3. Dep. i kred. s val. klauz.	584	7,5	584	6,8	661	8,8	661	8,1	113	113
4. ostalo	288	3,8	296	3,4	270	3,6	275	3,3	93	93
Ukupno (1+2+3+4)	7.752	100,0	8.667	100,0	7.525	100,0	8.224	100,0	97	95
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	26		28		239		241			
2. Pasiva	435		438		249		378			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	16		21		316		373			
%	1,0%		1,3%		19,1%		22,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	29,0%		28,7%		10,9%		7,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktiv⁵⁰ dominantno je učešće EURO od 72,4%, što je nešto manje od učešća 31.12.2010. godine (74,8%), uz neznatno smanjenje nominalnog iznosa sa 1,7 na 1,6 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno povećano sa 88,7% na 90,7%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 7,2 na 6,9 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obaveza⁵¹, koji je posebno značajan u aktiv⁵⁰ (74,0% ili 6,5 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31.12.2010. godine (75,5% ili 6,9 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 26,0% ili 2,3 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,8% ili 1,6 milijardi KM i ostale valute 7,2% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,9 milijardi KM su imali učešće od 75,5%, a ostale stavke u EURO 18,3% ili 1,7 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,5 milijardi KM), 68,2% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,0%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,2 milijarde KM) najveće učešće od 83,5% ili 6,9 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 8,0% ili 0,7 milijardi KM (na kraju 2010. godine učešće obaveza u EURO bilo je 82,7% ili 7,2 milijarde KM, a indeksiranih obaveza 6,7% ili također 0,6 milijardi KM).

⁵⁰ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finans. aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finans. aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁵¹ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u 2011. godini kretala u okviru propisanih ograničenja, uz povremena kratkotrajna prekoračenja od strane pojedinih banaka što je dovelo do poduzimanja mjera od strane FBA sa ciljem usklađenja. Sa 31. 12. 2011. godine dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju šest banaka (prekoračenje ograničenja su imale dvije banke). Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 22,5% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je 7,5 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO je iznosila 19,1% što je 10,9 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe natprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unapređivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog

osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja sa Vladom FBiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju FBiH u decembru 2008. godine, te u skladu sa dokumentom Vlade FBiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žirantata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O- 39-2-S/12

Sarajevo, 28.03.2012. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 3.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 4.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 7.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2011.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	Privremeni direktor - Ozcan Asanoglu
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvzdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH, BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LEASING DRUŠTAVA U FEDERACIJI BIH

Zakoni F BiH

Osnovni zakoni kojima se reguliše rad Agencije za bankarstvo FBiH, bankarsko, mikrokreditnog i lizing sektora

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine F BiH”, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08),
1. Zakon o bankama (“Službene novine F BiH”, br. 39/98,32/00,48/01, 27/02, 41/02, 58/02,13/03, 19/03 i 28/03),
3. Zakon o mikrokreditnim organizacijama (“Službene novine FBiH”, broj: 59/06),
4. Zakon o lizingu („Službene novine Federacije BiH”, br. 85/08 i 39/09),
5. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 37/08),
6. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, (“Službene novine F BiH”, broj: 57/08).

Ostali zakoni

1. Zakon o privrednim društvima (“Službene novine FBiH” br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03 i 68/05, 91/07, 84/08, i 63/10),
2. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 7/06),
3. Zakon o finansijskom poslovanju (“Službene novine F BiH”, br. 2/95, 14/97, 13/00 i 29/00),
4. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine F BiH”, broj: 47/10),
5. Zakon o mjenici (“Službene novine F BiH”, br. 32/00, 28/03),
6. Zakon o čeku (“Službene novine F BiH”, broj: 32/00),
7. Zakon o obligacionim odnosima (“Službene list RBiH” br. 2/92, 13/93, „Službene novine F BiH“, br. 29/03 i 42/11),
8. Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka (“Službene novine FBiH”, br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
9. Zakon o tržištu vrijednosnih papira (“Službene novine FBiH”, broj: 85/08),
10. Zakon o investicijskim fondovima (“Službene novine FBiH”, broj: 85/08),
11. Zakon o tržištu vrijednosnih papira (“Službene novine FBiH”, broj: 85/08),
12. Zakon o registru vrijednosnih papira (“Službene novine F BiH”, br. 39/98 i 36/99),
13. Zakon o komisiji za vrijednosne papire (“Službene novine F BiH” br. 39/98 i 36/99),
14. Zakon o platnim transakcijama (“Službene novine F BiH”, br. 32/00, 28/03),
15. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj: 56/04),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH (“Službene novine F BiH”, broj: 83/09),
17. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja (“Službene novine F BiH”, br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11),
18. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11),
19. Zakon o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije (“Službene novine F BiH”, br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09 i 48/11),

20. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u F BiH („Službene novine FBiH“, br. 86/07, 24/09 i 44/10),
21. Zakon o trezoru u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 19/03),
22. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05 i 68/05),
23. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 64/07),
24. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine F BiH”, broj: 47/10),
25. Zakon o reviziji (“Službene novine F BiH”, broj: 32/05),
26. Zakon o imovinsko-pravnim odnosima (“Službene novine F BiH”, br. 06/9 i 29/03),
27. Zakon o zemljišnim knjigama F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 19/03 i 54/04),
28. Zakon o porezu na dobit (“Službene novine F BiH”, broj: 97/07),
29. Zakon o porezu na dohodak (“Službene novine F BiH”, br. 10/08, 9/10 i 44/11),
30. Zakon o doprinosima (“Službene novine F BiH”, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02 i 17/06 i 14/08),
31. Zakon o stranim ulaganjima (“Službene novine F BiH”, br. 61/01 i 50/03),
32. Zakon o radu (“Službene novine F BiH”, br. 43/99, 32/00 i 29/03),
33. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 70/08),
34. Zakon o prekršajima FBiH (“Službene novine F BiH”, broj: 31/06),
35. Zakon o sudovima F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 38/95, 22/06 i 63/10),
36. Zakonu o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 38/05, 22/06 i 63/10),
37. Zakon o vještacima (“Službene novine F BiH”, br. 49/05 i 38/08),
38. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11),
39. Zakon o eksproprijaciji (“Službene novine FBiH”, broj: 70/07),
40. Zakon o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/05),
41. Zakon o Vladi F BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
42. Zakon o stečajnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 29/03, 32/04, 42/06),
43. Zakon o likvidacijskom postupku (“Službene novine FBiH”, broj: 29/03),
44. Zakon o izvršnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06-isp. i 39/09),
45. Zakon o parničnom postupku (“Sl. novine FBiH”, br. 53/03, 73/05 i 19/06),
46. Zakon o izvanparničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 39/04, 73/05),
47. Zakon o upravnom postupku (“Službene novine F BiH”, broj: 2/98 i 48/99),
48. Kazneni Zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05, 42/10 i 42/11),
49. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
50. Zakon o kaznenom postupku (“Službene novine F BiH”, br. 35/03,37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
51. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 64/07 i 80/11),
52. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05, 68/05 i 43/09),
53. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH (“Službene novine F BiH”, br. 33/02, 28/04, 57/09 I40/10),
54. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 44/98, 42/99 i 12/09),
55. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima (“Službene novine F BiH”, br. 35/09 i 42/11),

56. Zakon o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/09 i 28/03),
57. Zakon o trgovini („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/04),
58. Zakon o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa („Službene novine F BiH“, broj: 42/09),
59. Zakon o izmirenju obaveza na osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji BiH („Službene novine F BiH“, br. 62/09 i 42/11),
60. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09 i 65/09),
61. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji („Službene novine Federacije BiH“, broj: 80/11),
62. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju („Službeni glasnik BiH“, br. 22/05 i 8/10),
63. Zakon za društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službeni glasnik BiH“, br. 24/05 i 36/10).

Ostali propisi

1. Uputstvo o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/00, 61/05),
2. Pravilnik o uslovima i postupku iznošenja efektivnog stranog novca, vrijednosnih papira i vrijednosnica koje glase na strana sredstva plaćanja („Službene novine FBiH“, broj: 35/00).

Zakoni BiH

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 53/09),
2. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09),
3. Zakon o Centralnoj banci BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06),
4. Zakon o konkurenciji („Službene novine FBiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09),
5. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06),
6. Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11),
7. Zakon o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06),
8. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06, 32/10 i 100/08),
9. Zakon o izmirenju obaveza po računima stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06, 72/07, 97/11),
10. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 43/03 i 43/04),
11. Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 42/04),
12. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/07),
13. Zakon o nadzoru nad tržištem BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 45/04 i 44/07),
14. Zakon o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 16/02 i 32/07)
15. Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, br. 52/04 i 32/079),
16. Zakon o trezoru institucija BiH («Službeni glasnik BiH», broj 27/00),
17. Zakon o prekršajima („Službeni glasnik BiH“, broj: 41/07),
18. Okvirni zakon o zalozima („Službeni glasnik BiH“, br. 27/04 i 54/04),
19. Zakon o porezu na dodanu vrijednost („Službeni glasnik BiH“, br. 9/05 i 35/05 i 100/08),
20. Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu („Službeni glasnik BiH“, broj: 88/07),

21. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 12/04 i 63/08),
22. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/02, 37/03, 4/04 i 9/04, 32/07),
23. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću ("Službeni glasnik BiH", br. 15/02, 26/02, 35/02, 42/03, 10/04 i 32/07),
24. Zakon o tužilaštvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 9/04 i 35/04),
25. Krivični Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06 i 32/07),
26. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 83/08, 88/07 i 74/10),
27. Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04, 76/06, 32/07, 76/07, 15/08 i 58/08),
28. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02 i 12/04, 88/07),
29. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04, 84/07),
30. Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 53/03),
31. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04),
32. Zakon o javnim nabavkama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10),
33. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", br. 1/98, 5/98, 7/98, 22/98, 31/02, 32/04, 48/05, 76/06 i 39/09),
34. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01 i 63/08, 103/11)
35. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
36. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/10)
37. Zakon o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11).

Ostali propisi

1. Pravilnik o podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i minimumu drugih pokazatelja neophodnih za efikasno provođenje odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca („Službeni glasnik BiH“, broj: 17/05),
2. Zaključak o autentičnom tumačenju zakona, drugih propisa i općih akata ("Službeni glasnik BiH", broj: 24/04).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH KOJIMA SE UREĐUJE RAD BANAKA

1. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11),
3. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikacijom aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03, 12/04, 88/07, 6/08, 86/10, 6/11, 70/11 i 85/11; 85/11-prečišćeni tekst),
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 6/03 ispr., 18/03, 64/03, 1/06, 46/11 i 70/11),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 12/04, 88/07 i 6/08),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03 i 54/04),

7. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/04, 5/05 i 13/05),
8. Odluka o izvaji o imovinskom stanju ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
9. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s osobama povezanim sa bankom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
11. Odluka o minimalnim standardima sistema interne kontrole u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
12. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
13. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
14. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
15. Odluka o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 52/03, 64/03 ispr., 6/04, 14/04, 54/04, 5/05, 43/07, 55/07, 81/07, 88/07, 6/08, 86/10, 70/11 i 1/12),
16. Odluka o izvještavanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
17. Odluka o minimumu obima oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 64/03 i 85/11),
18. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03 i 6/03 ispr.),
19. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih osoba u bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/10, 86/10 i 1/12),
20. Odluka o bližim uslovima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
21. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune ("Službene novine F BiH", broj: 7/03),
22. Odluka o visini i uslovima dodjele kredita zaposlenicima banke ("Službene novine F BiH", br. 7/03 i 83/08),
23. Uputa za licenciranje i druge saglasnosti Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", br. 6/08 –Prečišćeni tekst, 46/11),
24. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08 i 52/08 i 79/09),
25. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07, 46/09, 46/11),
26. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine FBiH“, br. 6/08 i 40/09),
27. Odluka o privremenom mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica („Službene novine FBiH“, broj: 02/10, 1/12),
28. Odluka o utvrđivanju tarife naknada Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj: 37/98, 5/99, 59/06, 10/07 i 46/11),
29. Odluka o utvrđivanju visine naknade za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 65/09),
30. Odluka o minimalnim standardima upravljanja informacionim sistemima u bankama BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/12),
31. Odluka o minimalnim standardima upravljanja eksternalizacijom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/12).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH KOJIMA SE UREĐUJE RAD MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje odobrenja za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07, 46/11),
3. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje odobrenja za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
7. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
8. Odluka o naknadama koju mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/11),
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH KOJIMA SE UREĐUJE RAD LIZING DRUŠTAVA

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/09, 46/11),
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
8. Odluka o nadzoru lizing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
9. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/09 i 46/11).

PRILOG 3

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.782.301	4.443.614	4.378.076
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	490.171	452.188	528.721
1b	Kamatonosni računi depozita	4.292.130	3.991.426	3.849.355
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	12.884	233.178	300.228
3.	Plasmani drugim bankama	111.019	145.007	79.940
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	9.796.800	9.981.911	10.413.416
4a	Kreditni	9.442.455	9.414.597	9.453.474
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	145	132	120
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	354.200	567.182	959.822
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	106.273	142.074	158.237
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.157	521.625	503.802
7.	Ostale nekretnine	25.753	31.139	36.947
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	42.693	44.753	42.186
9.	Ostala aktiva	336.287	193.609	281.189
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti*	480.807	661.213	1.003.295
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	458.803	635.792	929.579
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	22.004	25.421	73.716
11.	UKUPNA AKTIVA	15.236.360	15.075.697	15.190.726
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	11.045.868	11.232.830	11.050.514
12a	Kamatonosni depoziti	10.180.008	10.134.101	10.053.986
12b	Nekamatonosni depoziti	865.860	1.098.729	996.528
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	2.744	1.723	1.762
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	2.744	1.723	1.762
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	7.000	2.000
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.771.978	1.403.451	1.319.299
16a	sa preostalim rokom dospijea do jedne godine	678.608	381.305	387.585
16b	sa preostalim rokom dospijea preko jedne godine	1.093.370	1.022.146	931.714
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	250.483	226.847	206.159
18.	Ostale obaveze	484.500	507.221	527.972
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.558.662	13.379.072	13.107.706
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	25.028	26.059
21.	Obične dionice	1.145.627	1.148.269	1.167.513
22.	Emisiona ažia	143.725	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	135.305	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	358.480	489.557	376.621
24.	Kursne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	4.838	-102.714	84.128
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti			292.214
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.677.698	1.696.625	2.083.020
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.236.360	15.075.697	15.190.726
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	622.094	659.059	671.241
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.859.732	15.734.756	15.861.967

*U 2009. i 2010. godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 4

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.12.2011. godine**

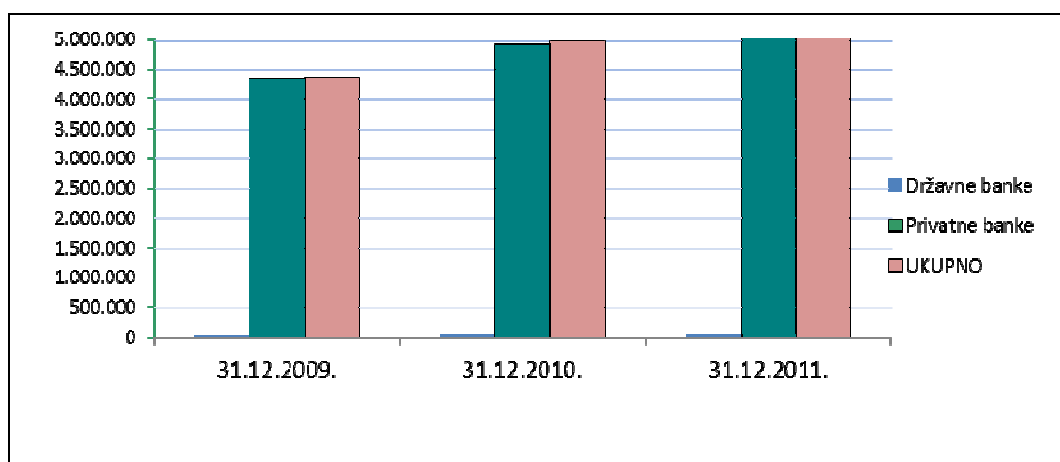
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	217.261	1,43%	170.211	1,63%	93.282	0,8%	1.379
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	338.117	2,23%	210.200	2,02%	265.997	2,4%	2.078
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	84.325	0,56%	16.431	0,16%	96.899	0,9%	-480
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.480.351	9,75%	1.028.241	9,87%	1.057.618	9,6%	-37.762
5	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	188.956	1,24%	95.896	0,92%	137.704	1,2%	1.951
6	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	1.341.053	8,83%	1.093.509	10,50%	822.302	7,4%	10.308
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	61.511	0,40%	34.160	0,33%	37.175	0,3%	814
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	150.562	0,99%	119.833	1,15%	122.833	1,1%	57
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	907.079	5,97%	641.441	6,16%	710.094	6,4%	3.409
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	52.158	0,34%	32.916	0,32%	38.955	0,4%	-4.890
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	226.160	1,49%	150.995	1,45%	174.030	1,6%	302
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	313.429	2,06%	270.622	2,60%	207.501	1,9%	532
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	4.048.059	26,65%	2.554.036	24,53%	2.946.418	26,7%	43.853
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	819.826	5,40%	675.986	6,49%	694.802	6,3%	6.391
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	160.407	1,06%	77.814	0,75%	87.702	0,8%	925
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	191.881	1,26%	65.786	0,63%	133.757	1,2%	697
17	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	3.548.431	23,36%	2.479.193	23,81%	2.587.228	23,4%	49.984
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	817.969	5,38%	526.017	5,05%	654.404	5,9%	4.012
19	UKUPNO	15.190.726	100,0%	10.413.416	100,0%	11.050.514	100,0%	83.632

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
Državne banke	35.275	47.148	50.259
Privatne banke	4.325.928	4.926.361	5.311.178
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.361.437

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2011. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.944.549	317.384	15.603	7.466	802	2.285.804
2.	Dugoročni krediti	5.980.956	723.564	211.880	154.105	56.302	7.126.807
3.	Ostali plasmani	168.587	8	48	67	2.342	171.052
4.	Obračunata kamata i naknada	39.769	9.865	2.047	4.988	51.978	108.647
5.	Dospjela potraživanja	70.968	84.308	44.063	202.471	533.204	935.014
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	290	269	83	86	24.080	24.808
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	351.695	5.862	661	1.400	11.856	371.474
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.556.814	1.141.260	274.385	370.583	680.564	11.023.606
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	168.738	101.842	66.351	206.876	680.566	1.224.373
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	100.912	72.960	85.124	155.205	589.095	1.003.296
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	67.826	28.882	-18.773	51.671	91.471	221.077
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	75.979	38.503	-9.308	71.205	82.413	258.792
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						19.375
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						5.170.415
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.194.021

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.724.872
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.581.465
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	526.554
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	5.023
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obaveze	14.061
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	153.877
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv	164.563
	UKUPNO pozicija 14	5.170.415
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	119.860

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2011. godine**

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	359.362	67.274	639	430	0	427.705
2.	Činidbene garancije	484.946	97.657	214	1.600	0	584.417
3.	Nepokriveni akreditivi	39.585	9.795	0	0	0	49.380
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.308.797	48.250	6.843	2.752	351	1.366.993
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	15.760	841	0	109	4.382	21.092
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.208.450	223.817	7.696	4.891	4.733	2.449.587
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	43.124	14.069	1.447	2.675	4.733	66.048
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	22.320	4.350	1.339	1.201	4.555	33.765
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	20.804	9.719	108	1.474	178	32.283
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	21.666	10.000	162	1.479	115	33.422
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						1.019
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						445.002
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.894.589
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjeđenih novčanim depozitom						52.180

BILANS USPJEHA banaka u F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.12. 2010.		OSTVARENO 31.12.2011.		INDEX 4 / 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	856.528	96%	866.684	98%	101
Kamatni troškovi	325.773	37%	294.557	33%	90
Neto kamatni prihodi	530.755	60%	572.127	64%	108
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	328.573	37%	316.540	36%	96
UKUPNI PRIHOD	859.328	100%	888.667	100%	103
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	386.102	43%	189.809	21%	49
Troškovi plaća i doprinosa	242.690	27%	250.783	28%	103
Troškovi fiksne aktive i režije	152.737	17%	157.786	18%	103
Ostali troškovi	172.018	19%	191.293	22%	111
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	953.547	107%	789.671	89%	83
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	-94.219		98.996		
Porez na prihod	8.757		15.364		
NETO PRIHOD	-102.976		83.632		

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 8

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH
AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.155.790	1.157.918	1.177.932
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	143.725	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	78.317	183.807	192.752
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	201.758	228.867	262.501
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	161.562	165.532	225.861
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.753.702	1.885.159	2.008.081
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	82.324	92.058	250.611
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	52.966	157.933	43.132
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	595	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.119	63.249	57.180
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	199.004	313.321	351.004
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.554.698	1.571.838	1.657.077
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	205.254	209.612	211.862
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	49.186	52.090	62.574
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	184.093	159.056	139.754
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	66.390	66.399	50.750
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	507.752	489.986	468.030
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	16.036	15.938	18.408
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu			19.465
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	16.036	15.938	37.873
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.046.414	2.045.886	2.087.234
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.790.234	11.713.116	11.216.477
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.673.162	12.655.823	12.182.409
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,4%	16,2%	17,1%

PRILOG 9

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	51	54	57
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	185	207	235
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	77	75	72
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	600	568	647
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	514	519	525
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	174	178	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	68	67	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	133	143	171
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	473	474	471
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	111	91	90
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	195	211	191
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	662	501	427
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.669	1.630	1.576
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	426	432
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	152	150	158
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	56	-	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.389	1.362	1.338
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	180	177
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	212	222	229
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	334	330	329
	UKUPNO	7.656	7.388	7.369